Pyong-Yang'a bir adım kala

13. Dünya Gençlik Festivali'nin Türkiye gençliği açısından ayrı bir önemi var. İlk defa değişik gençlik çevreleri eskinin olumsuzluklarını aşarak biraraya geldiler.

Böyle bir festivale giderken spordan kültüre, akademik-demokratik örgütlenmelerden, barışçı ve çevrecilere kadar değişik anlayışların birliğini sağlamamız gerekir.

Murat Gökdemir

13. Dünya Gençlik Festivali'ne az bir zaman kaldı. Kuzey Kore'nin başkenti Pyong-Yang şimdiden tüm dünya gençliğine ev sahipliği yapmanın haklı gururunu taşıyor. Son hazırlıklar tüm bir şekilde gözden geçirilirken, diğer yandan 150 ülkeyi temsilen binlerce delege kendi delegasyonunu seçme, ulusal kimliklerini Kore'de en iyi bir şekilde yansıtma, tartışma platformunda kendi görüşlerini sunma konusunda hummalı bir faaliyet içinde bulunuyorlar. Şimdiden Kore'de oluşacak bu gençlik mozaiğinin coşkusunu yüreklerimizde duymak, gözlerinde yansıyacak olan pırıltıları hissetmemek mümkün değil.

Pyong-Yang: Bütün çabalar dünya gençliğinin kardeşliği için.

13. Dünya Gençlik Festivali'nin Türkiye gençliği açısından ayrı bir önemi var. İlk defa değişik gençlik çevreleri, eskinin olumsuzluklarını aşarak biraraya geldiler, festivalin tanıtımı, gençliğe maledilmesi, ortak kampanyaların sürdürülmesi konusunda görüş birliğine vardılar. Bu çalışmaların istenilen bir seviyede olmasa bile bir başlangıç teşkil etmesi açısından önemi büyüktür. İstanbul'da festivale yönelik 1. sayısı yayınlanan "Genç Dayanışma"nın ikinci sayısı hazırlanırken, Ankara'da 9 Haziran günü festivale yönelik ortak bir gece yapılıyor. Diyarbakır'da ise gezi ve panel çalışması yürütülüyordu.

Siyasi gençlik örgütlenmeleri üzerindeki yasaklar, demokratik gençlik örgütleri üzerindeki baskılar, dernekler önümüzde aşmamız gereken hedefler olarak duruyor. Bu yasakların sürmesi Türkiye gençlik hareketinin bütün dinamiklerini seferber etmede ve dünya gençliğinin yanında layıkıyla yerini alamızı engelliyor. Bir de buna dünya gençliğinin çeşitli ilgi alanlarına yönelik (spordan kültüre, dini örgütlenmeden siyasi örgütlenmeye kadar) demokratik birliğini ifade eden gençlik festivalini sadece siyasi çevrelerin birliği olarak düşünme gibi sığ anlayışlarla karşılaşmamız, ortak anlayışlara varmamız konusunda sorunların daha çok olduğunu göstermektedir. Türkiye'de gençliğin çeşitli örgütlenme geleneğinin az olması, bizlerin gençliği sadece siyasi olarak görme anlayışını da beraberinde getirmektedir. Bu anlayışı hızla terketmemiz gerekir. Siyasi gençlik örgütlenmelerinin gençliğin bütününü temsil etmediğini, sadece siyasi olarak kendini ifade edenlerin gençliğin sadece bir kısmını temsil ettiğini hiç unutmamak lazım. Yaşamın zenginliği kendisini sadece siyasi örgütlenmede ifade edemez.

Böye bir festivale giderken spordan kültüre, akademik-demokratik örgütlenlerden barışçı ve çevrecilere kadar değişik ve farklı örgütlenmelerin ve anlayışların birliğini sağlamamız gerekir. Böyle değişik örgütlenmelerin şu anda olmayışı, bizim haklılığımızı getirmez. Hiç olmazsa düşünce planında bunu kabul etmemiz ve eski anlayışlarımızı terketmemiz gerekir.

İkinci Dünya Savaşı'nın bitiminden sonra 13.sü yapılan gençlik festivalinin 12sinin sosyalist ülkelerde yapılması bize bir gerçeği daha gösteriyor. Kapitalist ülkeler böyle büyük ve mali açıdan yüklü olan dünya gençlik festivalini düzenlemekten ısrarla kaçınırken gençliğe ne kadar önem verdiklerinin de bir örneğini göstermiş oluyorlar. Ayrıca böyle bir organizasyonun kapitalist ülkelerde, gençlik arasında geliştireceği ileriye ve yenilenmeye doğru atılımından korkuyorlar. Ama buna rağmen sınır ve gümrük tanımayan böyle bir festivalin etkinliğini önleyemiyorlar.

1-10 Temmuz'da yapılacak Dünya Gençlik Festivali tüm dünya gençliğine kutlu olsun. Bu festivalde sesimiz her zamankinden daha fazla gür çıkmalı.

En sağlam direnek

Nasyonal-sosyalizmin yirmili yıllarda nasıl ortaya çıktığı sorusu tarihçileri hâlâ meşgul ediyor. Bu arada Mannheimli bilgin Michael Ruck işçi sınıfı ile Nasyonal-sosyalizm arasındaki ilişkiler konusunu araştırmış ve işçilerin o sıralarda nicin demokratik partilerden yüz çevirip, zorba bir aşırı sağ harekete bağlandığı sorusunu beklenmedik bir biçimde açıklamıştır.

Michael Ruck, "Hitler'e karşı kale mi? İşçi hareketi ve Nasyonal-sosyalizm'in kaynağı" başlığı altında yayınladığı sosyolojik araştırmada, Alman işçi sınıfının çeşitli kesimlerinde Nazi parolalarının, sadece Weimar Cumhuriyeti'nin bunalım yıllarında, enflasyon ve anayasal bunalımdan kurtulma ümidini Hitler'in partisine bağlandığı dönemde değil çok daha önce etkili olmağa başladığı sonucuna varıyor. Nitekim, Nasyonal-sosyalist hareket,daha doğuşundan itibaren, işçiler arasında yandaş bulmuştur. Daha 1923 yılında "Nasyonal-sosyalist Alman İşçi Partisi" (NSDAP) üyelerinin üçte biri, işçilerden oluşuyordu. Bunlar özellikle küçük ve orta büyüklükteki kentlerin küçük ve orta çaptaki işletmelerinde çalışan ve hiçbir sendikaya üye olmayan gençlerdi. Özellikle bu tip işçi, meslek eğitimi görmediği ve bu sebeple çok düşük ücret aldığı ve üstelik sosyal-demokrat ve dinsel etkilerden de uzak kaldığı için, aşırı sağcı parolalardan çok etkileniyordu.

Tarihçilerin araştırmalarına göre, yirmili yılların sonuna doğru orta sınıfa mensup halk geniş ölçüde Nazilere katıldığı zaman, sendikaların ve partilerin politik direniş gücü de tükenmiş oldu. Bu suretle Nasyonal-sosyalistlerin iktidara yürüyüşü artık durdurulamıyordu. Weimar Cumhuriyeti'nin son döneminde, aşırı sol ve sağ akımların yıprattıkları demokratik partiler bir direniş teorisine sığındılar ve Hitler-Partisi'nin 1933 yılında iktidarı ele geçirmesini engelleyemediler. Michael Ruck'un araştırmasından çıkan sonuç, güçlü, özgür ve demokratik sendikaların aşırı sol ve sağ politik akımlara karşı en sağlam direnek olduklarını açıkça ortaya koyuyor.

Enternasyonal turizm borsası

Son yıllarda -enerji üretimi ve motorlu taşıt endüstrisinden sonra- dünyanın en önemli üçüncü ekonomi dalı olan turizm, Üçüncü Dünya'nın birçok "genç turizm ülkesi" için de gittikçe daha büyük bir önem kazanıyor.

Turistlerin çevre korumasına olan duyarlıklarının turizm endüstrisini nasıl etkilediğini, Akdeniz'deki "betonlaşmış" bazı sahil bölgelerindeki yapılan rezervasyonların dramatik bir şekilde azalmış olması da gösteriyor.

Afrika, Asya ve Güney Amerika'nın gelişme halindeki ülkeleri için, enternasyonal turizmden daha büyük faydalar sağlama imkânları gittikçe artıyor. Fakat bu ülkelerden bir çoğu, devamlı şekilde artan ve döviz getiren bu gezi işinden faydalanmak istiyorsa, turizm politikasında esaslı düzeltmeler yapma zorundadır. Bu sonuca "23. Enternasyonal Turizm Borsası" ("ITB 89") sırasında düzenlenen bir uzmanlar toplantısında varılmıştır. Son yıllarda -enerji üretimi ve motorlu taşıt endüstrisinden sonra- dünyanın en önemli üçüncü ekonomi dalı olan turizm, Üçüncü Dünya'nın birçok "genç turizm ülkesi" için de gittikçe daha büyük bir önem kazanıyor. Bununla birlikte, uzmanlar, hatalı gelişme ve bu hataların sonucu olarak kendiliğinden kurulan engellere de dikkati çekiyorlar.

Geçen yılki turizm gelirlerinde hafif bir gerileme olduğu halde, turizm dalındaki yüksek konjonktür devamlı bir gelişme gösteriyor ve hemen hemen bütün ülkeler "beyaz endüstri"den devamlı gelir sağlamaya çalışıyorlar. Genellikle "Branşın Barometresi" sayılan ITB tarafından yapılan açıklamalar, yeni rekor rakamlar ortaya koyuyor: Çeşitli 152 ülke ve bölgeden gelen 3.000 kadar sergici, geçen yıla kıyasla yüzde dokuz oranında bir artış gösteriyor; Batı Berlin'de temsil edilen yabancı turizm bürolarının, gezi organizasyon kurumlarının, ulaştırma ve otelcilik şirketlerinin sayısı hemen hemen 200 miktarında artarak 2.265 rakamını bulmuş; Umman, Moğolistan Halk Cumhuriyeti ve Güney Pasifik'teki Ada-Devlet Tuvalu da ITB'ye ilk kez katılmışlardır.

Nereye? Bavulu hazırlamak yetmiyor.

Hamburg'daki Ekonomik Araştırmalar Enstitüsü'nün turizm uzmanı Karl Wolfgang Menk yaptığı bir açıklamada, Üçüncü Dünya ülkelerinden bazılarının hırslı yatırımlara ve pahalı reklam ve propagandalara karşın "bekledikleri sonucu alamadıklarını" söylemiş, buna sebep olarak, çoğu zaman, yüksek sermaye yatırımlarıyla uzak ve ıssız bölgelerde turizm merkezleri yaratma girişimlerini göstermiştir. Menk'in kanısına göre, gelişme halindeki birçok ülkeler, "destekleyici ve tamamlayıcı önlemleri bir yana bırakarak, gelişme politikaları çerçevesinde turizme gerekli hareket serbestisini sağlamamışlardır". Bu suretle birçok turizm merkezleri bölgeye uymayıp yabancı kalıyor ve o civarda yaşayan halka, bazen faydadan çok zarar veriyor. Hamburglu ekonomi araştırmacısına göre, söz konusu ülkeler mümkün olduğu kadar süratle "turizmi teşvik yolunda yeni yöntemler ve daha iyi olanaklar" bulmalı ve önemi gittikçe artan bu ekonomi dalını genel gelişme stratejisi kapsamına almalıdırlar.

Karl Wolfgang Menk gerek "klasik", gerekse "genç" turizm ülkelerinin, daha fazla turizm uğruna çevre korunmasını ihmal etmemeleri gereğine işaret ediyor. Bu önemli sorun, Alman Turizm Araştırmaları Derneği'nin 1988 yılı turizm raporunda da ele alınmıştır. Raporda belirtildiğine göre, gezileri sırasında güncel "çevre sorunları"na dikkat eden Alman turistlerinin sayısı, 1985 yılına kıyasla iki katına çıkmış ve 22,8 milyonu bulmuştur. Bu rakam bütün Alman turistlerinin hemen hemen yarısını oluşturuyor. Turistlerin çevre korunmasına olan duyarlıklarının turizm endüstrisini nasıl etkilediğini, Akdeniz'deki "betonlaşmış" bazı sahil bölgelerinde yapılan rezervasyonların dramatik bir şekilde azalmış olması da gösteriyor.

Geçiş hakkı onun.

Ekonomi araştırmacısı Menk'in kanısına göre, birçok turizm ülkesinde, çoğu zaman uzun süren ve sinirleri bozan giriş ve çıkış kontrolleri de olumsuz sonuçlar yaratmakta, "Üçüncü Dünya'nın birçok ülkesinde, bürokratik meyzuat, turizmi geliştirmek için harcanan çabaları baltalamaktadır."

Dostlar,

Derginiz aracılığıyla cezaevindeki tüm tuttuklulara ve onların yakınlarına seslenmek istiyoruz.

Bizler, cezaevlerinde insanlık onurlarını ayaklar altına aldırmayan; onlarla birlikte savaşım veren, içi sızlayan, ağlayan, gülen ailelerle dayanışma içinde bulunmak, yüklenmiş oldukları bu onurlu göreve birazcıkta olsa katkı yapmak istiyoruz.

Her türlü konuda yazışmak ve giderek dostluğumuzu geliştirmek istiyoruz.

Mücadelenizde başarılar diler, en içten selamlarımızı iletiriz.

Monica Meyer
Türkisch Deutsches Zentrum e.V
(Türk Alman Merkezi)
Hauptstr.310
5060 B.Gladbach 2
Batı Almanya

Gençlik Dünyası

Sahibi: **Cuneyt Can Oguzer** • Genel Yayın Yönetmeni: **Yaşar Yigit** • Yazı İşleri Müdürü: **Erdal Belenlioglu** • Yönetim Yeri: **Divanyolu Cad. Işık Sk. Ali Faik Han No: 6/3 Sultanahmet-İstanbul** • **BÜROLAR: İSTANBUL:** (Kartal/Maltepe) Bağdat Cd. Maltepe İş Hanı No: 145/89 Maltepe- İstanbul • **ANKARA:** Marmara Sk. Kirmir Ap. No: 12/21 Sihhiye-Ankara • **İZMİR:** 3. Beyler 850. Sk. Sarsar Han No: 12/4 Kemeraltı-İZMİR • **DENİZLİ:** Atatürk Bulvarı Yıldız İş Hanı Kat: 6 Denizli • **ÇORUM:** Eski Mecitözü Cd. Askerlik Şubesi Yanı No: 145/1 Çorum • **BURSA:** Maksem Cd. No: 86 Bursa • **DÜZCE:** Adliye Karşısı Bulak İşhanı Kat: 3 No: 76 Düzce • **ANTALYA:** Atatürk Cad. Uçar İşhanı Kat: 4 No: 9 Antalya • **ORDU:** Fatma Hatun Sk. No: 9/2 • **TRABZON:** EBA İş Hanı No: 59 Trabzon • **DİYARBAKIR:** İnönü Cd. Kahraman İş Hanı: No: 2/18 Diyarbakır • **1 YILLIK ABONE BEDELİ:** 10.000 TL • **YURTDIŞI:** 25 DM • **HESAP NUMARASI:** Yapı Kredi Bankası Çemberlitaş-İstanbul Şubesi 039833-9 • **DİZGİ:** Yayın-Dizgi Merkezi • **HAZIRLIK:** SOS Gıraf • **BASKI:** Secenek Yayıncılık ve Matbaa Ltd.Şti. 516 21 53

Haziranda ekilen tohumlar — *Orta sayfa*

Çağdaş işçiler — *Sayfa 9*

Kaç Pir Sultan yaşadı? — *Sayfa 5*

İşçi gençlik kurultayı toplanmalı — *Sayfa 10*

Birlik noktalarımızı bulabilmek — *Sayfa 2*

QUO VADİS?

Egemen sınıf cephesinin, içeride modernizasyon, dışarıda entegrasyon takvimini aksatmadan uygulayacağı siyasi istikrar talebi SHP ve DYP tarafından emekçi sınıfların aleyhine krize ortak çözüm olarak benimseniyor.

Mansetteki sorunun Türkçesi "Nereye" anlamına geliyor. Türkiye gibi bilinen nedenlerle az gelişmişlik kıskacından bir türlü kurtulamayan, toplumsal devinimi yüksek bir ülkede "Nereye gidiyoruz?" sorusu şimdilerde daha sık gündeme gelmeye başladı. Özellikle "alternatifsiz"lik iddiasıyla yürürlüğe konulan 24 Ocak artı 12 Eylül denkleminin yerel seçim sandığında bozulmasıyla birlikte, egemen sınıf cephesinde yeni model arayışları ön plana çıkmaya başladı. Halka öyle bir empozasyon yapıldı ki 'kurtar bizi paşa"dan ' gene "kurtar bizi baba"ya geldik. Yeniden maka-

Devamı 11. Sayfa'da

'İki ölüyü kaldırabiliriz'

Subaylar, vurun-öldürün komutları veriyor, askerler çıldırmış gibi kafalarımıza, omuzlarımıza rastgele son güçleriyle vuruyorlardı.

Yaşadığımız olayın toplu katliamdan başka birşey olmadığını anladık. Nöbetleşe olarak delikten kalem içiyle hava almaya çalışıyorduk.

Provakasyon: Cezaevlerinde faşizmin terörü sürüyor.

Ben Sağmacılar Cezaevi'nde "tünel" bulunmasının ardından bugüne kadar yaşadıklarımız tam bir katliam girişimlerine dönüşmüş şehit vermememiz "mucize" olmuştur.

Tünelin bulunmasından sonra ailelerimiz ve avukatlarımızla görüşmelerimiz engellendi. Bayram açık görüşümüz yaptırılmadı, mahkeme, hastane vb. gidişlerimiz tamamen engellendi. Cezaevi içerisinden ve dışarıdan jandarma ve polis tarafından kuşatma altına alındı. Cezaevindeki durumumuzu merak eden ailelerimiz

Devamı 11. Sayfa'da

Güneş avucumuzda

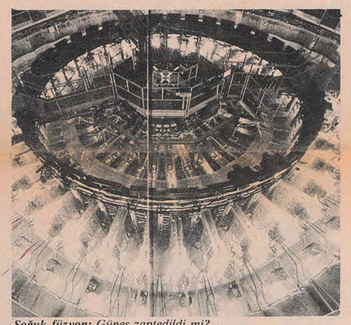

Soğuk füzyon: Güneş zaptedildi mi?

Mart ayının sonlarında iki bilim adamının yaptığı bir açıklamayla, gerek bilim dünyasında gerek dünya kamuoyunda önce bir şaşkınlık, ardından yoğun tartışmalar başladı. İngiliz bilim adamı ***Martin Fleischmenn*** ve Amerikalı bilim adamı ***Stanley Pons,*** oda sıcaklığında, bir elektroliz kabında soğuk füzyon olayını gerçekleştirdiklerini açıkladılar.

Bu demekti ki, güneşteki enerji üretimini sağlayan termo nükleer olayı dünyada gerçekleştirilecek. İnsanlığın enerji sorunu çok ucuz ve sağlıklı yollarla çözümlenecek. Hem de bu enerji elde edilir-

Devamı 11. Sayfa'da

Gençlik Dünyası

Aylık Gençlik Gazetesi Haziran/Sayı:19/1000 TL (KDV dahil)

Mehmet'ten öğrenecekleri çok şey var!

İşçi sınıfına ve sosyalizme olan inançlarını haykırıyorlardı dostlarıyla birlikte. Gençlik bir kez daha geleceği seçmişti.

Mehmet A.Dalcı: Attığı taş menziline ulaşacak.

Mehmet Akif Dalcı 19 yaşındaydı. Yaşının bütün güzelliğini ve kararlılığını kuşanarak vardı 1 Mayıs alanına. İşçi sınıfına ve sosyalizme olan bağlılığını haykıracaktı tüm dünyaya. Haykırdı da. Sonsuzluğa "merhaba" dediğinde, avucunda sımsıkı kavranmış bir taş vardı.

Mehmet bundan dokuz yıl önce, faşizm ülkemize çöktüğünde 10 yaşında ya var ya da yoktu. Tüm akranları gibi ilkokula gidiyordu oda. Çevresinde olup bitenleri tüm açıklığıyla kavrayamıyordu belki, fakat birşeyler olup bittiğinin ayırımındaydı.

Herkesi bir suskunluk kaplamıştı. Alışılmışın ötesinde radyoda, televizyonda, gazetelerde başka sesler, başka yüzler vardı. Öfkeli ve acımasızdılar. Hele bir tanesi, omuzu en çok yıldızlı olanı hiç susmuyordu. Ülkenin her tarafını dolaşıyor, işçileri, gençleri, aydınları suçluyordu. "Hesap soracağız" diyordu. "Köklerini kazıyacağız" diyordu. Yüzbinlerce insanın işkenceden geçirildiğini pek çok insanın öldürüldüğünü, binlercesinin cezaevlerine atıldığını duyuyordu Mehmet. Böyle bir ortamda büyüdü. Ülke mezbahaya çevrilmişti.

1 Mayıs 1989. Türkiye'de ilan edilmemiş bir sıkıyönetim vardı o gün. Emeğin düşmanları acımasızdılar ve korku içindeydiler. Tüm tehdit ve provakasyonlar sökmemişti. Karşılarındakiler kararlıydı. 1 Mayıs'ı, işçi sınıfının bu en büyük gününü kutlayacaklardı. Ne 77 mayısındaki katliam ne de sonrakiler yıldırmamıştı onları. Taksim'i, Mecidiyeköy'ü savaş alanı ilan ettiler.

Mehmed'i, Mehmetleri karşılarında görünce deliye döndüler. Kan beyinlerine sıçradı. Nerden çıkmıştı bu gençler. Onca tehdit, onca kandırmaca, onca hapis, onca işkence, onca nutuk sökmemişti. Dün dokuz yaşında olanlar, bugün ondokuz yaşında karşılarına dikilmişti. İşçi sınıfına ve sosyalizme olan inançlarını hay-

Devamı 11. Sayfa'da

SEVGİYE DAİR

"Bizim de söyleyeceklerimiz var"

...Sevmekle başlayacak her şey

Gazetemizin geçtiğimiz yıl "Merhaba Umut"la başlattığı gece etkinlikleri, bu yıl "Sevgiye Dair" kültür etkinlikleriyle sürmekte. 12 Eylül faşizminin yol açtığı karanlığın içinden ilk önce umuda merhaba dedik. Şimdi de o günlerin sürgünü yüreğimizdeki çiçeklerle bağırıyoruz: "Bizim de sevgiye dair söyleyeceklerimiz var." Çünkü biliyoruz ki sizin silahlarınız insanları öldürebilir, yasalarınız emeğin üzerinde saltanat kurabilir. Fakat sevgiyi asla öldüremez, zincirleyemez. İşte bunun için onca karanlığın ardından bugün daha

Devamı 11. Sayfa'da

Sevmek: Paylaşmak, üretmek, direnmek.

Güçlü bir su akıntısı gerekiyor

Belki yeterince farkında değiliz ama, 26 Mart seçimleri, özellikle 24 Ocak politikalarında gerçek **son**'un başlangıcıdır. 26 Mart'ta seçmen, son 12 Eylül partisini de Türkiye'nin siyaset sahnesinden **tarihsel** olarak silmiş, ülkemizin gördüğü bu en gözü kara çıkar şebekesinin işini bitirmiştir.

Gerçi vurdumduymazlıkta kimsenin yarışamayacağı iktidara tayin edilmiş bu talancı sürüsünün, seçmenin mesajının üstüne yatmaya çalıştığı ve daha bir süre yatmaya çalışacağı ortamda. Ancak ne yapılırsa yapılsın, bu iş bitmiştir.Türkiye süratle bir erken seçime gidiyor. Bunu belki de en çarpıcı şekilde S.Demirel söyle vurguluyor: "Bu iktidar, maili iktidarı. Bu ne demek? Yani çökmeye yüz tutmuş. Maili inhidam raporu alanı yıkarlar. Bina sokaktan geçenlerin veya içerde bulunanların üzerine yıkılmadan yıkarlar. İktidar maili inhidam raporunu milletten almıştır." Ne yaparsın ki, S.Demirel'in deyimiyle milletten "maili inhidam raporu" alan iktidarı yıkma-

Devamı 11. Sayfa'da

"Ben Doğu ve Güneydoğu için çalışırım"a

Disiplin cezası

KONYA Atatürk Kız Lisesinde bir kız öğrencinin, "Ben doğu ve güneydoğu için çalışırım, çünkü bu yöreler sosyal, kültürel ve ekonomik bakımdan geri kalmıştır. "sözü; öğrencinin okul idaresi tarafından disiplin cezasına çarptırılmasını kınıyoruz.

Daha sonra güvenlik mahkemesinde yargılanan kız öğrencinin görüşlerini savunmasından dolayı kutluyor ve onur duyuyoruz.

Not: Gazetemize ulaşan yukarıdaki metnin altında tam 1000 tane imza vardı. Konya Atatürk Kız Lisesi öğrencilerinin gösterdiği bu duyarlı hareketi biz de desteklivor ve onur duyuyoruz.

Birlik noktalarımızı bulabilmek

Ortak payda, kadınların bugün dünyada ve Türkiye'deki durumlarını konuşabilmek, elbette konuşmakla kalmayıp bu duruma ilişkin çözüm önerileri getirmekti.

Hedef ideolojik ayrılıkları gidermek ya da birbirimizi ikna etmek değildir. Hedef reel sorunların saptanmasındaki ortaklığımızı asgari çözüm müştereklerinde giderebilmenin eylemli yolunu bulabilmek değil mi?

Nurcan Akça

Kadınların toplumsal konumlarına ilişkin gerçek çıplak ve inkâr edilemez bir biçimde gözler önünde iken 1989 Türkiyesi'nde, Mayıs ayının 19-20-21 inci günleri toplanan 1. Kadın Kuraltayı'ndan heyecan duymamak mümkün değil.

Bir kadın kurultayı toplanmasına ilişkin çalışmalar bundan yaklaşık altı ay önce IHD Kadın Komisyonu'nun girişimiyle başlatıldı. Dünya görüşleri ve kadınların sorunlarının kaynaklarına ilişkin tesbitleri ayrı, örgütlü ya da örgütsüz pekçok kadın böyle bir kurultayın toplanmasına yürekten destek verdiler.

Kuşkusuz kurultayın toplanmasına evet dieyenler, farklı beklentilere sahiptiler. Ortak payda, kadınların bugün dünyada ve Türkiye'deki durumlarını konuşabilmek, elbette konuşmakla da kalmayıp bu duruma ilişkin çözüm önerileri getirebilmekti.

1. Kadın Kurultayı'nın Türkiye'de mevcut kadın çevre, grup ve derneklerinin neredeyse tümünün katılmasını sağlayabilme başarısının, Kurultay'ın ikinci günü ve daha sonrası bir ölçüde korunamamış olması üzücüdür. Ancak "bazı grupların tepkisinin, bir erkeğin otuz saniyelik konuşmasına" gösterilen basit bir tepkimenin ötesindeki boyutu anlaşılmadan, Türkiye'de kadınların toplumsal olarak ikinci cins oluşlarına duyarlılık gösterilerinin birlikteliğinin sağlanabileceğini sanmak hayaldir.

Yine kurultayın bu gelişiminden, salt iyiniyetli çabaların, karşılıklı güven duygusunun artırılmasının; birlikte örgütlenmek bir yana, birlikte eylem platformları oluşturabilmeye bile yetmediği gerçeği anlaşılmalıdır.

Belki de soru yanlış sorulduğu, ya da platformun temellendirilmesi iyi oluşturulamadığı için bu sonuç kaçınılmaz olmuştur. Kurultayın hazırlık çalışmaları sırasında kişisel farklılıklar olarak algılananların aslında ideolojik olduğu kavranmalı ve bu durum karşılıklı olarak kabul edilmeliydi. Oysa toplumsal olarak elde edilebilecek kazanımlara ayrı ayrı örgütlenmelerle, ya da çıkışlarla ulaşılmayacağı konusunda herkes görüş birliği içindeydi. Ve ortak bir örgütlenme biçimi bulma isteği tüm Kurultay tebliğlerinde yer alıyordu.

Peki kadınların sorunlarını tartışabilmek için oluşturulmuş bir kurultayda herkesin, karşılıklı olarak yekdiğerinin söz hakkını tanıması, karşılıklı güven duygusunun sağlanması neden mümkün olamadı? Bu gerçekleşmesi imkânsız bir olgu mudur? Elbette hayır.

Reel duruma ilişkin saptamalar hani neredeyse ortaktır. Bu durumun giderilmesine ilişkin beklentiler de ortaktır. Farklı olan reel durumun kaynakları ve giderilmesi yollarıdır. Bu küçümsenecek bir ayrılık değildir, ama üstesinden gelinemiyecek bir durum da değildir.

İşte tam da bu noktada söz söyleyebilme, kendini ifade edebilme istemleri gündeme gelmektedir. Elbette Kurultaya katılan tüm grup, çevre ve örgütlerin kendinlerini ifade edebilme, söz söyleyebilme hakları vardır. Onların Kurultay'da var olma nedenleri, bu değil mi? Kurultayın düzenlenmesinin temelinde bu yatmıyor mu?

Peki eksik kalan nedir? Karımca neredeyse naif bir şekilde karşılıklı güven olgusunun, iyi niyete dayandırılmasıdır. Eğer güven ve iyi niyet karşılıklı olmaktan çıkarılıp, tek tek grupların sadece kendilerinin değil, diğerlerinin de haklarını korumak konusundaki karşılıklıları belirlenmiş ve bu belirlenmeler karar altına alınmış olsaydı, kısacası kurultayın iç hukuksallığı sağlanmış olsaydı, bu sorunları yaşamama olasılığını artırdı... Unutulmamalıdır ki bu kaklıarının haklarına saygı gösterilmeden, kendi haklarımıza gösterilecek saygıyı güvence altına alamayız. Öfkeyi,ya da öfkeli çıkışları dizginlemek bireysel çabaların, ya da olgunlukların ötesinde, haklara saygıyı kararlı ve ilkeli korumaktan geçer...

Söz konusu olan ayrılıklarımıza rağmen birlik noktalarımızı bulabilmek. Hedef ideolojik ayrılıkları gidermek ya da birbirimizi iknâ etmek değildir. Hedef reel sorunların saptanmasındaki ortaklığımızı asgari çözüm müştereklerinde giderebilmenin eylemli yolunu bulabilmek değil mi?

Ancak unutulmamalıdır ki bu kurultay adı üstünde 1. Kadın Kurultayı'dır. Ve en azından bu nedenle tüm aksaklıklarına, tüm tartışmalarına rağmen bir kapanış bildirgesi yayınlayabilmiştir. Hem de ortak... işte sadece bu nedenle bile gelecek yeni kadın kurultaylarının habercisidir...

8 Mart'tan 1. Kadın Kurultayı'na: 2. Kadın Kurultayı için daha fazla çaba gerekiyor.

1.Kadın Kurultayı'nın ardından

SESLİ DÜŞÜNCELER

Ayçin Gözler

En önemli görev; yığınsal, demokratik, bağımsız bir kadın örgütlenmesinin yolunun döşenmesidir.

1. Kadın Kurultayı 3 gün süren programla Mayıs ayında İstanbul'da yapıldı. Kurultay öncesi çalışmalarda ve kurultay süresince en çok ilgimi çeken şeylerden biri de kulağıma çalınan şu tip sözlerdi. ... grupça "kadınlar aramıza hoşgeldiniz" veya bir başkasınca "kadın hareketinde söz hakkı bizimdir. Çünkü mücadeleyi biz başlattık" ... vb. sarfedilen sözler. Kısaca 'siz..., biz'le... başlayan ve biten konuşmalar.

Nasıl geldik bu sürece? Nereye gidiyor kadın hareketimiz? Kadın Kurultayı neyin başlangıcı idi? Bu gibi onlarca soruyla 1. Kadın Kurultayı'nı kapattık. Süreci anlamak için "nasıl gelindi"ye cevap aramak sanırım basamağın ilk adımı olacak.

Türkiye'de kadın hareketinin gelişimine, mücadelesine baktığımızda çok genel hatlarıyla 3 süreç görülmekte. 12 Eylül 1980'e kadar, gerek çeşitli siyasi örgütlenmelerde tek tek yürütülen kadın çalışması, gerek bu örgütlerin başlattıkları demokratik kadın örgütlenmesi, model ve çalışma arayışları. Bu süreçte, örgütlenme açısından bir İKD deneyimi, sonra İKD içerisinden ayrılan bir grup kadının İKD deneyimlerinden de yola çıkarak başlattıkları demokratik kadın örgütlenmesinde yeni açılımları getiren DKB örneği sürecin önemli köşetaşları idi. Kadının toplumsal, sosyal hareketlenmesinde de özellikle 1979'larda kadınların sivil faşist harekete karşı her kesimde yürütükleri mücadeleler, işçi sınıfının ekonomik, sendikal mücadelesinde, grevlerde fabrikalarda kadınların katılımı 80'lerde gelindiğinde kadının demokratik, ekonomik, siyasal mücadeledeki yerinin vazgeçilmezliğini, olmazsa olmazlığını bir kez daha gösteriyordu. Nitekim 12 Eylül darbesiyle birlikte kadınlar, içerde ve dışarda, yaratılan azgın faşist terörden en fazla etkilenen kesim oluyordu. 1985'lere kadar yavaş yavaş kabaran bu dalga patlamaya dönüşemese de hapishanelerde, ekonomik-sendikal alanda, toplumsal-sosyal hayatta "kadın" kendini gösteriyor, damgasını bir kez daha duyarlı bir şekilde vuruyordu. Tek tek sürdürülen kadın çalışmaları 1985'lerde feminist kadınların insiyatifinde başlatılan "Dayağa karşı kadın mitingi" ile bir hareketlenmeye giriyor, kadın çalışmalarını, dernekleşmelerini ivmelendiriyordu. Bir yandan "Bir Ses", "Kadın Olmak", "Kadının adı yok" gibi her biri ayrı yanlıkılar uyandıran yayınlarla, bir yandan "Evlatlarımızı öldürtmeyeceğiz" haykırışıyla harekete geçen, tutuklularla dayanışma eylemi sırasında öldürülen **Didar Şenşoy**'larla, bir yanda özgürlüğün ve demokrasinin sınırsızlığının başka bir ifadesini oluşturduğu türban yasağına karşı islamiyet'çi kadınların kararlı tavırlarıyla, bir yanda tüm kitle iletişim araçlarında, toplumsal, sosyal hayatta kendinden söz ettirecek, gündem belirleyecek şekilde "feminizmin, kadının özgürlüğünün, kadın sorununun" yaşantımıza girmesiyle 89'lara geldik. 89'da en çok ilgi çeken bu kez işçilerin hak arayışında en önü çeken, üreten, ürettiğinin karşılığını isteyen, alkışlarıyla, gülen, ferah yüzleriyle sokaklarda boy boy resimleriyle gazetelerde gördüğümüz işçi kadınlar. Tüm bu örneklerde kadınlar, vakur, son derece kararlı ifadeleriyle "Biz de varız!" diyorlardı.

89'da ilk kez geniş bir kadın çevresinin katılımıyla **"8 Mart Dünya Kadınlar Günü"** mitingi gerçekleştirildi. Ekim 1988'de İHD Kadın Komisyonu'nun çağrısıyla çeşitli örgütlerden, gruplardan ve tek tek kadınların katılımıyla oluşturulan Kadın Platformu da 89 Şubat'ında çalışmalarına başladı. O günden bu güne yürütülen çalışmalarla 1.5 ay öncesinde oluşturulan Bağımsız Kadın Platformu'yla 1. Kadın Kurultayı'na gidildi. Buraya kadar kısaca özetlenen bu süreçte 1. Kadın Kurultayı bir ilk değil, kadının mücadelesinde, örgütlenmesinde son derece önemli bir durak oluşturdu. Kurultay 2 önemli perspektifi önüne koydu. Birincisi, kadının eğitimde, ailede, toplumsal hayatta, ekonomide, dinde, siyasal yaşamda durumunun sorgulanması. Diğeri örgütlenme perspektifi. Ancak son derece kapsamlı bir programın 2 gün gibi çok kısa bir zamanla sınırlı tutulması hem konulara derinlikten uzak, yüzeysel bir bakışı, sürenin kısalığından dolayı çok az kişiye söz hakkı verilmesini getiriyor; hem de örgütler arasındaki görüş ayrılığını daha da fazla uçlaştırıyordu. Sonuçta kurultay sonunda en olmaması gereken tablo ortaya çıktı. Bir yanda kadın hareketini kendi içine kapalı, toplumsal, sınıfsal dinamiklerinden kopuk, diğer bir cinse bayrak açan algılayış, diğer yandan kadının durumunu, kurtuluşunu salt sınıfsal çözüm bağlamında ele alarak kadının özgül demokratik ve derin insani boyutunun neredeyse reddini getiren "sol" ve "doktriner" katı algılayış. Ve yol ayrımı deklerasyonu. Bu durum hemen usumuza, bilhassa bizlere hiç yabancı olmayan benzer bir örneği getiriyor: 1984 yılından bu yana üniversitelerde yaşamakta olduğumuz öğrenci dernekleri acı gerçeğini. Ve şu anda öğrenci derneklerini "devrim örgütleri" gören, kendi dışındaki görüşe yaşama hakkı tanımayan, kendi gerçeğinin tek doğru olduğu iddiası içerisindeki bakış açıları ve derneklerde genelin aşama: Kilitlenme, çözümsüzlük.

Her zaman olduğu gibi yanlışı ve doğruyu seçmek ve yaşamak bizlerin elinde. Ayrı ayrı adacıklarda "kendi doğrularımız" mı? Tek bir doğruya hep birlikte ulaşabilmek mi? Kadın kurultayının ardından hep birlikte, sağduyu ile aranacak tek cevap bence gene burada.

Cevabımız her zaman:

İki kelimeyle kadın hareketinin kitleselliği ve merkezileştirilmesini sağlayacak birliktelikte...

Kurultayın önümüze koyduğu en önemli görev her çevre ve her kadının kendini ifade edebileceği yığınsal, demokratik, bağımsız bir kadın örgütlenmesinin yolunun döşenmesidir. Bu bağlamda genç kızlar da kendi sorunlarına kayıtsız kalmamalı; ailede, okulda, hayatın her alanında kadın olmaktan kaynaklanan sorunlarının tespiti, sorgulanması, sorunların çözümünün bugünden kadının özgür bir birey olarak toplumsal hayattaki yerini alması ve kadının kurtuluşunun radikal, toplumsal ve derin insani gelişkinlikten geçtiği gerçeğiyle bugünden hareket etmelidir.

Evet, bir kez daha "kurtulmak yok tek başına, zincirden ve ezilmekten, ya hep beraber ya hiç!"

Hep birlikte. Tek, yığınsal, bağımsız bir demokratik kadın hareketi ve örgütlenmesi için. Havdi!

İZLENİMLER

★ Kurultay'a katılanların çoğu, Türkiye'deki kadınların % 80'inin tarım kesiminde çalışmakta olduğunu belirttikleri halde, tarımda çalışan kadınları temsil eden tek kişi yoktu.

★ Tartışmaya katılanlardan bir kişi, dinin kadına bakış açısını, dinde kadına yönelik şiddeti, Nisa Suresi Ayet 34'te "Şerkeşliğinden şüphelendiğiniz kadınları uyarınız, olmazsa yataklarında boş bırakınız, çare değilse dövünüz" örneğiyle açıkladı. Bunun üzerine söz alan bir başka kadın da, buna karşı çıkarak böyle bir kurultayda "Allah'a laf atılmasının yanlış olduğunu İslam'ın ve onun kitabı Kur'an'ın kadına bir çok hak sağladığını" söyledi.

★ Kurultayda konuşma yapan 2 travesti büyük ilgi gördü. Bu insanların sorunlarıyla oldukça ilgilenen kadınlarımız normal tebliğ sunma süresini aştığı halde bu konuşmaları ilgiyle dinlediler. Kurultay sonucunda belirlenen ortak talepler kısmında "Hayat kadınları, eşcinseller ve travestiler üzerindeki polis baskısı ve şiddet uygulamasının kalması, bu kişilere çalışma mekanı ve karne verilmesi, televizyonda aleyhlerinde program yapılmasının yasaklanması, farklı işkollarında kendilerine ayrım yapılmaması" maddesi de yer aldı. Fuhuşu teşvik edici bu maddenin kabulüne bazı sosyalistlerin olumlu bakışı dikkat çekici idi.

★ Örgütlenme konusundaki genel eğilim, kadın örgütlenmesinin, kurultayı hazırlayan bu platformun genişletilmiş şeklinden çıkması ve kurultayın periyodik olarak 2 yılda tekrarlanmasıydı.

★ Feministler "erkeklerin ve ailenin çocuğun varlığı için aksesuar olduğunu; erkeklerin artık yemek niyetine değil, tatlı niyetine yenilmesini istediklerini" dile getirdiler.

★ Gençlik Dünyası Ankara Şubesi'nden 2 arkadaşımız "Eğitimde Kadın-Erkek Ayrımcılığı" konulu tebliğle katıldığı kurultaya eğitimdeki fırsat eşitliği, eğitimde kadın-erkek ayrımcılığının ortadan kaldırılması, kadının toplumsal hayata özgür katılımı konularındaki taleplerini dile getirdiler.

★ I. Kadın Kurultayı'na yaklaşık olarak 2500 kadın katıldı. Toplam 70 kadının tebliğ sunduğu ve 150 kadının konuşma yaptığı bu kurultayda gençlik kesiminden katılımcı az olduğu gözlendi.

★ "Tebliğlere ayrılan süre yetersiz, zaten bunlar kitap olarak çıkacak" şeklindeki açıklamalar; kadınları hazırladıkları tebliği sunma yerine, kurultaydaki eksikliklerci anlatmaya, ilgi çeken polemiklere girmeye itti.

Gençlik Dünyası'nın özet

KURULTAY TEBLİĞİ

Gazetemiz Ankara temsilciliği adına, Derya Keleş ve Nazire Aydın "Eğitimde Kadın-Erkek Ayrımcılığı" başlıklı bir tebliği Kadın Kurultayına sunarak bu konuda düşüncelerini açıkladılar.

İlkel toplum, köleci toplum, feodal toplum ve kapitalist toplumda kadın erkek ilişkilerinin uğradığı evrimi özetleyen tebliğciler ağırlıklı olarak Türk toplumundaki kadın-erkek ayrımcılığının eğitim alanındaki yansımaları üzerinde durdular.

"Türk toplumunda kadının eğitim hakkından yararlanabilmesi, Osmanlı döneminde Tanzimat Fermanından sonra gündeme gelmiştir" diyen tebliğciler o döneme ilişkin istatistiklerden de yararlanarak "Bu okullarda okuma hakkından bir avuç zümreye mensup kadın yararlanabilmiştir" sonucuna vardılar.

Cumhuriyetten sonra, Türk kadının yasal anlamda erkeğe eşitliği birkaç istisna dışında sağlanmıştır... Kadın-erkek bütün Türkler için ilköğretim zorunludur hükmü 1924 Teşkilat-ı Esasiye Kanunun da bulunmaktadır. Aradan 56 yıl geçmesine rağmen 1980 verilerine göre 3.802.455 erkek ve 8.394.868 kadın okuma-yazma bilmiyor diyerek, özetleyerek sunduğumuz şu düşüncelere yer vermişlerdir:

"Kadının hemen tüm toplumlarda erkeğe kıyasla daha düşük statüde olması son yıllarda üzerinde önemle durulan bir konu olmuştur. Kadınların toplumdaki yeri yaşadıkları ülkenin gelişme düzeyi, kapitalist toplumda bağlı oldukları toplumsal sınıf ve toplumun kültür değerleri bütün tarafından belirlenmektedir."

"Türk toplumunda kadının yeri ise daha çok islami kurallarla ve ahlaki değerlerle benimsenmiştir. Türkiyenin azgelişmiş bir ülke olması ve temelde islami kültürel değerlerin belirlediği ahlaki ideolojinin etkinliği kadınların toplumdaki yerinin nerede olabileceği konusunda önemli göstergelerdir."

"Kadının geri kalması sadece okur-yazarlık oranında kalmamakta, ilerleyen her boyutta her eğitim düzeyinde görülmektedir..."

"...Buradan kısaca şu sonuç çıkmaktadır. Erkek, kadına göre eğitim hakkından öncelikle yararlandırılmakta, kadınlar eğitim konusunda geri bıraktırılmaktadır. Fakat bunun yanında kadın, en üst basamağa kadar erkekle birlikte aynı eğitimi görse dahi, işe alınırken işverenler cinsiyet ayırımcılığına giderek öncelikle erkeği tercih etmektedir.

Kadının erkeğe göre eğitimden daha az yararlanmasının diğer etkenlerini araştıran tebliğciler bu etkenleri şu başlıklar altında ele aldılar:

i- EKONOMİK ETKENLER

ii- COĞRAFİ ETKENLER

iii- SOSYAL ETMENLER

a- Din etmeni

b- Dil etmeni "...Azınlıklar dışında, Türkçe'den başka dil konuşan ve Türkçe bilmeyen nüfus 12 milyonun üstündedir. Bu nüfusun büyük bölümü "Doğu" bölgesinde bulunmaktadır.

"Toplumda gelenek ve görenekleri besleyen din baskısı yerleşik değer olarak kaldıkça kadının özgürleşme sürecinde attığı adımlar topallayacaktır. Çünkü din baskısı kadınların üzerine oturtulmuştur. Kadının bilinçlenmesi engelleyici örf,adet ve geleneklerin baskısıda hem toplumdaki erkek bireyin hemde kadının eğitimden geçmesiyle daha az etkili olacaktır.

...Kadının ekonomik, toplumsal özgürlüğü toplumun genel sorunlarından ve diğer toplumsal grupların özgürlüğünden soyutlanamaz. Kadının gerçek yerini bulması, Toplumda kadının kadına, bir erkeğin, başka bir erkeğe üstün olmadığı durumda söz konusu olabilecektir. Ancak o zaman kadın, erkeğe eşit değerde bulunacaktır. Aksi halde kadının kazanımları iyileşmeden öteye gidemez."

İki ölüyü kaldırabiliriz

Baştarafı 1. Sayfa'da

bizleri görebilmek için cezaevi kapısında beklerken, cezaevi çevresindeki polis ve askerler tarafından yer yer saldırıya maruz kaldılar.

Her geçen gün cezaevinin çevresinde ve içinde kalabalıklaşan asker ve polis can güvenliğimizi tedirgin eder duruma geldiler. Gelişen bu durumlara karşı önlem olarak blok kapılarımıza barikat kurduk. Dört temsilci arkadaş idareyle diyaloğu sürdürebilmek, çıkacak olayları engellemek için barikatların dışında kaldılar.

13 Mayıs 1989 tarihinde cezaevinin boşaltılacağı haberi artık kesinlik kazanmaya başladı. Temsilcilerimizle görüşmek istemeyen idarenin bu tavrı bizleri saldırı yapacaklarının bir işaretiydi.

14 Mayıs 00.1 sıralarında idare temsilcilerimizle görüşme yaptıklarında: "Şeref sözü", "asker sözü" verip "Bayrampaşa I Cezaevi'ne nakledileceğimiz" söylendi. Bu anlaşmadan sonra barikatları kaldırdık, eşyalarımızı hazırladık.

Gideceğimiz yer bir-iki dakikalık yol olduğu için 15 kişilik araca 27 kişi tıka basa yerleştik. Hepimizin eli önden zincirliydi. Araç kısa sürede gideceğimiz yere ulaştı. Cezaevi çevresindeki gazeteciler bulunduğumuz aracın resmini çekiyorlardı. Birkaç dakika geçmesine rağmen araçtan indirilmedik. Kalp hastası olan arkadaşımız fenalaştı bunun üzerine araçta bulunan nöbetçi erlere subay çağırmalarını, kapının bir an önce açılmasını arkadaşımızın durumunu bildirdik. Aradan 1 saat geçti kapılar açılmadı. Doktor isteriz, havasız kaldık, tutuklular ölüme terk edilemez sloganlarını atmaya başladık. Bunun üzerine araç hareketederek gazetecilerin göremeyeceği koğuş duvarlarının arka tarafında tamamen ıssız bir yerde durdu. Aracın her yanı saç kaplıydı, çok az sayıda 10 kurşluk kadar büyüklüğünde delik vardı. Hepimiz ter içinde kaldık, bayginlik geçiren hasta arkadaşa tükenmez kalemin içini çıkartıp delikten hava almasını sağlamaya çalıştık. Bazı arkadaşlar ellerindeki zincirleri açabilmişlerdi. Aracın içinde yoğunlaşan buhar tavandan büyük damlalar halinde başımıza yağıyordu. Bu bunaltı içinde zincirde müthiş bir şekilde canımızı yakıyordu dayanılmayacak kadar da skıntı veriyordu.

Kapıyı ve saçı kırmayı denedik başaramadık. Diğer araçlarda bulunan tutuklu arkadaşlar, araçlarının yapısı gereği mazgal deliklerini ve kapıyı kırdıklarını bize bildirdiler. Biz de onlara, aracımızın içinde cidi durumda olduğumuzu nöbetleşe bayılmaların olduğunu ve böyle devamederse araçtan sağ çıkamayacağımızı bildirdik. Diğer araçlardaki tutuklu arkadaşlar, bizim durumumuzla ilgili slogan atıyorlar ancak bizi ölüme terk eden sorumluların tavrından dolayı bir netice alamıyorduk, biz kendimizle ilgili bağıracak durumda değildik. Yaşadığımız olayın toplu katliamdan başka birşey olmadığını anladık, bunun başka bir açıklaması da yoktu. Nöbetleşe olarak delikten kalem içiyle hava almaya çalışıyorduk. 14 Mayıs (Anneler Günü) bir nöbetçi durumumuz görür görmez, ne yapacağını şaşırarak bize mazgal deliğinden taş verdi: "Çabuk kapıyı kırın" dedi. Durumu biraz "iyi" olan arkadaşlar son çabalarıyla, nöbetçinin de yardımıyla kapıyı kırdılar, nöbetçilerin öturduğu yere baygın olan arkadaşlar taşındı, 1 saat nöbetleşe olarak burada havalandık bu bizi biraz rahatlattı. Ölümden kurtardı.

Araç hareket ederek Sağmacılar İ Cezaevi'nin önüne geldi, etrafta geniş "güvenlik" önlemleri vardı. Kapıya bir subay gelerek hiçbir şey olmamış gibi "araçta bekleyin tutukları indireceğiz" hüküm özlüler "Bartın Cezaevi'ne gidecek" dedi. Durumumuzu anlatıp aşağıya indirilmemizi söylediik. "Kapıdan çıkarsanız atteş ederiz" cevabını aldık. Biz taranmayı da göze alarak araçtan indik. Otomatik silahlar üzerimize doğru çevriliydi. Subay emriyle ellerinde jop ve palaska olan askerler üzerimize saldırdı. Üç arkadaş yaralanınca saldırıyı durdurdular.

Ertesi gün idare basın açıklamasında "Cezaevinde isyan (!) çıktı yangın çıkardılar(!) itfaiyeyi getirttik". Tamamen asılsız olan bu savunmaları gerçek yüzlerini saklayamaz.

Bir hafta içerisinde yaşadığımız iki katliam girişimi bilinçli yapılan olaylardır. Niyetleri, isyan yalanıyla birkaç arkadaşımızı katletmekti!?

Tecrit bölümlerine yerleştirildik. 17 Mayıs (üç gün sonra) günü, mahkemesi ve hasta olan arkadaşlar blok dışına çıkartılmadı, mazgaldan kantin alış verişlerimiz içeriye verilmedi, yemek, ekmek verilmedi.

Temsilcilerimiz, idareyle görüşmek için Malta'ya çıkar çıkmaz kalaslı ve joplu askerlerin saldırısına uğradılar. Can güvenliğimiz açısından blok kapılarına barikat kurduk, müdürün, savcının gelmesini, gelişen olayları öğrenmek istedik. Müdür ve savcı gelmediler.

Bir müddet sonra, "allah allah" sesleriyle kapıya saldıran askerler tazyikli su sıkıyorlardı, karşı bloktan havalandırmamıza 100'lerce asker indi ellerindeki bazı tahtaları atarak camlarımızı kırıyorlardı, benim dudağım kesildi.

Subaylar, "vurun-öldürün" komutları veriyorlar, askerler çıldırmış gibi kafalarımıza, omuzlarımıza rastgele son güçleriyle vuruyorlardı. Havalandırmadaki askerler bu durumu alkışlıyorlardı. Bir gitarı kırdıktan sonra sapındaki ayar demirleriyle kafalarımıza vuruyorlardı.

Gözlerim karardı hâlâ son hızla vuruyorlardı, kolum tutmayacak duruma geldi hâlâ son hızla vuruyorlardı,

İtfaiyeyi bizlere saldırmak için getirttiler. Tecrit odalarına kilitlendikten sonra ceyran gelmesiyle kontaktan yangın çıktı, bağırmalarımıza aldırış bile etmediler, arkadaşlar kapıyı kıramasaydı, komple blok olarak dumandan boğulma her tarafa yayılsaydı, yanma durumumuz olacaktı. Aslında bu da üçüncü ve çok önemli bir durum.

Müdür ve Albay, "bu operasyonda 2 ölüyü kaldırabiliriz" açıklamalarıyla yapıldı.

Operasyonu, baskıları protesto etmek ve haklarımızı almak için 18 Mayıs 89 tarihinden itibaren süresiz açlık grevine başladık.

Haklarımızı alana dek bu onurlu direnişimizi sürdüreceğiz... Saygılarımla.

Ahmet Eldam

QUO Vadis?

Baştarafı 1. Sayfa'da

sa gelip gelmediğimiz önümüzdeki aylarda belli olacak ama şimdiden çok açık olan bir şey varsa o da 12 Eylül'ün mimarı "paşa" ise, 24 Ocağınki de şimdilerde kurtarıcı gözüyle bakılan "baba"dır.

Bu traji-komik durumun temelinde derinleşen ekonomik kriz yatıyor. Yani enflasyon, işsizlik ve yığılan dış borç yükü. Üstelik kasıtlı olarak çıkartılan darbe söylentileri bir yana, artık bir daha acı ilaçların zor yoluyla bağırta bağırta içirilmesi mümkün değil. Emek ve demokrasi, talebi, hem sandıkta hem sokakta herkesi sarmış durumda. Özellikle sandıkta kaybettiği halde işbaşında kalabilen siyasi iktidarın sonunu, halkın sokaktaki gücü tayin edecek görünüyor.

Ancak her halükarda egemen sınıf cephesinin, içeride modernizasyon, dışarıda entegrasyon takvimini aksatmadan uygulayacağı **siyasal istikrar** talebi, SHP ve DYP tarafından emekçi sınıfların aleyhine **krize ortak çözüm** olarak benimseniyor.

Ayrıca "Nereye gidiyoruz" sorusunun, bütün toplumsal sınıf ve tabakaları, onların siyasal temsilcilerini ilgilendiren **uluslararası** bir boyutu da var. Bu, dünyadaki güçler dağılımını yeniden belirlemeye başlayan ve çağımızın ikinci büyük devrimi olarak nitelenebilecek bilimsel ve teknolojik devrimdir. Bilindiği gibi çağımızın en büyük sosyal devrimi, ülkemizde padişahlık rejiminin sona erdirilerek yeni bir cumhuriyetin kuruluşuna azımsanmıyacak bir katıda bulunmuştu. İçeriği gereği tepeden tırnağa sınıfsal olan büyük sosyal devrime kapılarını sımsıkı kapatmasına karşın, Türkiye büyük teknik devrime, "Modernizasyon" ve "Entegrasyon" projeleriyle katılmaya ve ayak uydurmaya çalışıyor.

Geleceğe ilişkin ideal toplum projeleri çizmesiyle kendi kimliğini bulmaya çalışan Türkiye solunun bu dinamik arayış sürecine kayıtsız kalması tek kelime ile **siyasi çürümeye** yol açacaktır. Sol, "Quo Vadis" sorusunu en başta kendisi için ciddiye almak ve en iyi yanıtını bulmak zorundadır.

Türkiye devrimci-demokratik gençlik hareketi ve onun öncüleri çözülmeye başlayan diktatörlük rejimini temelli göndermek için, işçi sınıfı ve emekçi halkla elele, militanca bir mücadele verirken, günümüzün derin süreçlerini kapsamlı olarak tanıyıp, sorgulamakta gereken duyarlılığı göstermelidirler. "Nereye?" sorusunun bilimsel tarzda araştırılarak örgütlü olarak yanıtlanması, bizi hem akıp giden hayat karşısında hep ayakta tutacak hem de aydınlık ve güzel günleri umulmadık ölçüde yakınlaştıracaktır.

Evet, "Quo Vadis?" Ayşe, Fatma, Ahmet, Mehmet...

Sorunun yanıtını aramaya kendimizden, hareketimizden başlamaya ne dersiniz?

Mehmet'ten öğrenecekleri

Baştarafı 1. Sayfa'da

kırıyorlardı dostlarıyla birlikte. Gençlik birkez daha geleceği seçmişti. Faşizm bir kez daha kaybetmişti. Bu kinle, bu öfkeyle sarıldılar silahlarına. Mehmet, Mehmetler yok edilmeliydi. Ardı ardına ateş ettiler Mehmetlere nişan alarak. Her ateşte kaybolan ümitlerini görüyorlardı. Her ateşte devleşen Mehmetleri görüyorlardı.

Faşizm bir kez daha teslim alamadı gençliği. Mehmet'ten öğrenecekleri çok şey var. Hapishaneler ve işkenceler teslim alamadı gençliği. Depolitizasyon kandırmaca birkez daha teslim alamadı gençliği.

Mehmet bir evladı olarak yerleşti "halkının omuzbaşı"na. Faşizm ise döktüğü kanda ve karanlığında boğulacak. Mehmet bunu birkez daha yazdı kanıyla. Ve biz çoktan unuttuk bağışlamayı.

Güçlü bir su

Baştarafı 1. Sayfa'da

nın müeyyeidesini yerine getirmeye muktedir bir siyasal güç hâlâ ortalıkta gözükmüyor. Hoş, S.Demirel'in muradı da siyasal iktidarın temsil ettiği siyasal rejimi yıkmak değil, o sadece hükümeti devirip kendi hükümet etmek istiyor. Bunu yapmak için de, özünde, her türlü siyasal uzlaşmaya açık. Ayrıca yeni siyasal gelişmeler de böylesi bir imkânı S.Demirel lehine hep açık tutuyor, kolaylaştırıyor.

26 Mart'ta, faşist rejimin yerinde kalacağını umduğu ANAP çivisi, yerinden oynamıştır. Bu oynama, temelde siyasal olmaktan çok, yaygın ve kendiliğinden sosyal bir muhalefetin sonucudur. Kavga, tam anlamı ile ekmek kavgasıdır. 26 Mart, ilk kez, 24 Ocak ekonomik politikalarının emekçi halk nezdinde iflas ettiğini **net** bir şekilde göstermiştir.

Nitekim iş çevrelerinde girilen yeni arayışlar ve Özal'ın "pembe planı" ekonomisi ile payandalanması, işte hep bu gerçeğin değişik ifadeleridir.

Bir taraftan, iş alemi 15-20 yıllık yeni bir ekonomi politikasından dem vurmaya başlamış, bir taraftan, Devlet Bakanı Işın Çelebi "bu kadar uzun yılları kapsayan bir ekeonomik planlama Türkiye'deki demokratik rejimi tehlikeye düşürür" mealinde sözler sarf eder olmuş ve diğer taraftan da, ortalık, S.Demirel'e, yine iş aleminden yükselen "Başbakanım" hitaplarından geçilmez olmuştur.

Alanını daraltırken, öte yandan, özünde onun kurumsal yapısını pekiştirmesine ve sürdürmesine yeni imkânlar açabilir. Böyle bir siyasal kompozisyon faşizm açısından bir takım riskler taşımakla beraber DYP hatta SHP eliyle de pekâlâ sürdürülebilir.

Ancak daha güvenlisi, ANAP'ın iktidar ortağı olarak yer aldığı bir sağ bileşimdir. Önümüzdeki dönemde Türkiye'de faşizm böyle bir siyasal biçimleşiye oyanayacak gibi görünüyor. S.Demirel'in sesinin daha yüksek perdeden çıkacağı ve ANAP'ın anahtar parti rolünü oynayacağı böylesi bir koalisyon faşizmin işine gelebilecek bir siyasal ortamın yegane oluşturucusu ve taşıyıcısı olabilir.

Bu meyanda sol'un faşizmi göndermek konusunda ne yapacağı ise halen meşkûktur. Faşizmi sandıkta göndermek imkânı sol'a kapalıdır.

Ve en önemlisi de daha şimdiden geniş bir sosyal muhalefet niteliği kazanan işçi sınıfımızın ekonomik temeldeki direnişlerine siyasal bir muhteva kazandırmayı sol olarak becerebilmektir. Çünkü faşizmi göndermenin en emin ve kesitirme yolu tezgahtan geçer.

Faşizmi göndermenin daha ileri biçimleri de vardır ama o biçimler şu anda bizim ülkemiz için muteber olamazlar.

En geniş halk kesimleri içinde tutarlı ve sürekli bir siyasal muhalefeti örgütleyebilen ve yukardaki uç unsurun diyalektik birliğinin pratikte hakkını veren bir sol hareketin faşizmi göndermede mücadelesinin başını çekmemesi için hiçbir neden yoktur.

24 Ocak, 12 Eylül... 26 Mart, 24 Ocak'ın net bir şekilde iflasıdır, bu doğru. Ancak 12 Eylül gerçeği hâlen ortada durmaktadır. 12 Eylül şu ya da bu kılığa doğru sürükleneebilir, eskisi kadar rahat olmayabilir, siyasal karar alma süreçlerinde.

Böyle bir gelişme halinde 12 Eylül rejiminin doğrudan uzantısı olan ANAP'ın sağın ikinci ve anahtar partisi olma ihtimali vardır. Tabii böyle bir yeri hak etmesi için RP ve hatta MÇP gerçeğini ANAP'ın çok iyi değerlendirmesi gerekebilir. (Mesela Yozgat'tan kabineye iki bakan almanın bir hikmeti olsa gerek)

Hemen söyleyelim, 26 Mart'ta seçmen ANAP'ın işini bitirmiştir gerçi ve bu çok önemlidir ama halk, faşizmin işini henüz bitirememiştir

'İşçi gençlik kurultayı' toplanmalı

Genç işçiler, işçi gençlik bilinciyle değil, sadece diğer işçilerle birlikte aynı işyerinde çalışmanın sonucu olarak ve cesaret edebilirlerse sendika üyesi olabilmektedirler.

Fahri Üzgün
İşçi Gündemi Gazetesi

Türkiye genç nüfuslu bir ülke olduğu için elbette 12 Eylül'den bugüne işçi gençlik olarak nicel bir artış göstermiştir. Bugün fabrika, inşaat, tekstil, küçük imalathane çırak ve işçilerinin ve kır emekçilerinin büyük çoğunluğu gençlerden oluşmaktadır.

12 Eylül öncesinin genç işçileri ise bugünün orta kuşağını oluşturmaktadır. Ne var ki işçi sınıfının politik hareketindeki kuşaklararası kopukluk, burada da kendisini göstermektedir.

12 Eylül öncesinde fabrikalarda, işliklerde ve mahallelerinde siyasi ve sendikal hareketlerle tanışma ve bütünleşme olanağı bulabilen işçi ve emekçiler, Eylül sonrasında bu olanaklarından yoksun kalmışlardır.

O yıllarda işçi sınıfının politik örgütleri, sendikaları, dernekleri genç işçilerin yüreğini ve kafasını kazanmak için olanca güçleriyle çaba harcamaktaydılar. Bu çabaların sonucu olarak özellikle 1980 yıllarının ikinci yarısında yepyeni, dinamik bir genç işçi kuşağı oluşmaktaydı. Bu kuşak her türlü sınıf eyleminin motor gücünü oluşturmaktaydı. 12 Eylül darbesinden sonra ise, hem siyasi, hem de sendikal ve derneksel örgütlenmelerin yasaklanmasının doğal sonucu olarak, çocuk ve genç işçiler geçmişten kopuk ve geleceği belirsiz, bulanık bir ortama itilmişlerdir. Bununla da kalınmamış, onların uysal köleler, becerikli işçiler olarak yetiştirilmeleri için her türlü etkileme ve eğitme yöntemleri Eylülcülerce uygulamaya konulmuştur. Bu nedenledir ki bugün siyasi ve sendikal anlamda örgütsüz bir genç işçi ve emekçi kuşağı bulunmaktadır.

İşçi gençlik sorununa gelince: Yukarıda kısaca değindiğimiz tesbitler işçi gençlik sorununu dün ve bugün gündemden çıkartmamıştır. İşçi gençlik mücadelenin kaderini tayin edecek olan gençlik olduğu içindir ki gündemimizin vazgeçilmez konusu olacaktır.

Bugün, işçi gençliğin büyük çoğunluğu sendikal örgütlenmeden yoksundur. Mesleki ve derneksel örgütlenmeden de yoksundur. Yüzbinlerce çocuk ve genç işçi ve çırak hiçbir sosyal güvencesi olmaksızın en kötü ve sağlıksız çalışma koşulları altında yaşam kavgası vermektedirler.

İşçi gençlik, işçilik bilincinden, mevcut yasaların ve mevzuatın çok kısıtlı da olsa kendilerine sağladığı haklardan habersiz, bu anlamda dahi kendilerine yol gösterecek, yardımcı olacak organizasyonlardan, örgütlenmelerden yoksun durumdadırlar. 14-20 yaşları arasında ve kalifiye niteliklere sahip olmasına karşın ağır baskı ve sömürü altında yaşayan, ne yapacağını, nasıl yapacağını bilemediği için, bu ortama boyun eymek zorunda kalan yüz binlerce işçi genç vardır.

Bilimsel teknolojik gelişmenin bilgi, beceri ve yeteneklerine kısıtlı da olsa, üretim sürecinin zorunluluğu olarak sahip olan ve fakat bu niteliğiyle örgütlenme olanaklarını bütünleştirme gücünü gösteremediği için esamesi bile okunmayan bir işçi gençlik vardır.

Halbuki gençliğin iç dinamiğinden, doğasından gelen bir özelliği de, güzel olan her şeye atılmasıdır... Ölüm dahil! Öyleyse işçi gence, örgütlülüğün güzelliğini göstermek, göstürmek gerekiyor. İşte bu noktada işçi gençliğin örgütlenmesinde sendikalara önemli görevler düşmektedir. Ne var ki bugünkü yapılarıyla sendikalar bu işlevi yerine getirmekten uzaktırlar. Sendikaların yönetim kademelerinde yer alanların büyük çoğunluğu genç kadroları kazanmak, yetiştirmek, ektin konumlara getirmeyi değil, tam aksini düşünmekte ve uygulamaktadırlar.

Türkiye'nin en büyük sendikal örgütü olan Türk-İş ve ona bağlı sendikalarda bu gerçek acı bir şekilde yaşanmaktadır. Bugün Türk-İş'de egemen olan uzlaşmacı, devletçi yan, işçi gençlik konusuna da aynen yansımaktadır. Nasıl ki bugün devlet gençlik ile kavgalı ise ve gençlikten korkuyorsa, aynı şekilde sendika yönetimleri de işçi gençlikten korkmaktadır. Nasıl ki 12 Eylülcüler öğrenci işçilere sendika üyeliğini, 10 yıllık işçiliği olmayana sendika yöneticiliğini yasakladıysalar, Türk-İş'li yöneticiler de sendikalara gidip gelmelerini yasaklayacaklardır. Onların kafasında sendikalar, sadece üç aşağı beş yukarı diyerek toplu iş sözleşmeleri imzalayan kuruluşlardır.

Oysa sendikalar, düzenleyecekleri eğitsel ve kültürel çalışmalarla, kitlesel gösteri ve eylemlerle işçi gençliğin çekim merkezleri ve örgütleyicileri olmak zorundadırlar. Sendikalar, ne denli genç ve bilinçli kadrolara, üyelere sahip olurlarsa o denli kitlesel ve güçlü olurlar. Ekonomik-demokratik mücadelenin gereklerini yerine getirebilirler.

Sendikaların açacağı, genç işçileri kazanma kampanyaları ile hem sendikal örgütlenmeyi yaygınlaştırmak hem de sendikal hareketin dinamizmi ve etkinliğini artırmak mümkün olacaktır. Sendikal örgütlenme genç işçilerin sınıf bilincini geliştirdiği gibi onların kısa erimde sosyalist bilince yönelimlerine elverişli ortamları sağlayacaktır.

Sendikalar, bugünkü konumlarıyla işçi gençliğin örgütlenmesine eğilmiyor diye, genç işçilerin geri durması da savunulamaz. Gençlik örgütleri ve bilinçli gençlere bu noktada önemli görevler düşmektedir. İşçi gençliğin sendikal örgütlenmesinde, onların yaşdaşı olan sosyalist gençlerin yapabilecekleri çok şeyler vardır. Her şeyden önce sosyalist gençlerin sendikal örgütler konusunda kendilerini yetiştirmeleri, bu alanda uzmanlaşmaları şarttır.

İşçi Gündemi'nin işçi gençliğin örgütlenmesine bakışı da bu çerçevede belirginleşiyor. İşçi gençliğin genç yanını gözardı etmeksizin bu alana yaklaşmak gerekiyor. Gençliğin dinamizmi ve coşkusu tek başına yeterli değildir. Önemli olan ilgisidir. İşçi gençliğin ekonomik, demokratik ve politik anlamda ilgisini oluşturmak ve bu alanda odak noktasına örgütlenmeyi koymak gerekiyor.

Genç işçilerin birarada bulunmalarıyla oluşacak ortak eylemlerini belirleyecek, ortak amaçları, onların ilgilerini çekecek biçimde oluşturmak gerekiyor. Genç olmaktan gelen yanlar ile ekonomik-politik yanlarını aynı ilgi odağında bütünleştirmek gerekir.

Gençlerin ekonomik ilgiler sıralaması ile, daha yaşlılarınki arasında önemli farklılıklar vardır. Bunun nedeni de genç ile daha yaşlı arasında, ayrı uyarana karşı gösterilen tepki, eyleme geçiş süresindeki iç aşamalardaki farklılıktır.

Bu farklılık yaşamın her alanında kendisini göstердiğine göre **İşçi Gündemi** olarak bu farklılığı her zaman gözetmek ve bilhassa işçi gençliğin örgütlenmesinde gözönünde almaktan yanayız.

Ne yazık ki sendikal alanda bilinçli bir çaba söz konusu değildir. Genç işçiler, işçi gençlik bilinciyle değil, sadece diğer işçilerle birlikte aynı işyerinde çalışmanın sonucu olarak ve cesaret edebilirlerse sendika üyesi olabilmektedirler.

Hiçbir sendikada işçi gençlik konusunda özel bir araştırma ve çaba içinde değildir. **İşçi Gündemi** olarak biz bu konuyla yakından ilgilenmekteyiz. Günün koşullarına uygun örgütlenme yöntem ve araçlarını geliştirme çabalarımız var. Ayrıca bu konuda bir **'İşçi Gençlik Kurultayı'** toplamayı düşünmekteyiz.

12 Eylül darbesinden sonra genç işçilerin uysal köleler, becerikli işçiler olarak yetiştirilmeleri için her türlü yöntem uygulanmıştır. Bu nedenledir ki bugün siyasi ve sendikal anlamda örgütsüz bir genç işçi ve emekçi kuşağı bulunmaktadır.
Gençliğin dinamizmi ve coşkusu tek başına yeterli değildir. Önemli olan ilgisidir. İşçi gençliğin ekonomik-demokratik ve politik anlamda ilgisini oluşturmak ve bu alanda odak noktasına örgütlenmeyi koymak gerekir.

TORNAMIZDAN

YENİ YÖNELİMLER

Güven Pektaş

Kamu kesimindeki direnişler, Türk-İş'in % 142'lik anlaşmasıyla durulmuşa benziyor. Bu son anlaşma da gösterdi ki patronlar işçilere asgari bir yaşam düzeyi sağlamak istemiyorlar. Dokuz yıldan bu yana vahşice bir ilkel birikim sağlayan sermaye çevreleri elbirliğiyle (Türk-İş dahil) ekonomi politikalarından taviz vermeksizin işçi sınıfını zarif bir çalımla geçmeyi amaçladılar ve başardılar da.

Asıl üzerinde durmak istediğimiz konu sermaye çevrelerinin üzerinde kafa yormaya başladıkları, düşüncelerini açıkladıkları, kamuoyuna sokmaya çalıştıkları yeni bir yönelim ve bu yönelimde işçi sınıfını neyin beklediğidir. TÜSİAD Başkanı Cem Boyner, gerek televizyondaki açık oturumda, gerekse diğer açıklamalarında devletin bundan sonra sanayii yatırımlarına ağırlık vermesini ve bu doğrultuda uzun vadeli planlamalara girişmesini öneriyor. Devletin bugüne kadarki desteğinden yararlanan ticaret sermayesinin yeterince doyduğundan bahisle plan ve yatırımlarınızı sanayicilere yönelik yapın diyor. Sanayileşmeninde uzun vadeli istikrar programlarıyla mümkün olabileceğini söylüyor.

Alışkın olduğumuz bir deyim ''istikrar programları''. Bu sözcüğün olduğu her yerde grev yok demektir. Sendikal hak ve özgürlükler yok demektir. Kısaca demokrasi yok demektir. Uzun süredir alışkın olduğumuz gibi diktatörlük rejiminin sürüp gitmesi demektir. Sanayicilerimiz ikibinli yıllara uzanan programlarla istikrar tedbirlerinin sürdürülmesini istiyorlar.

Devletin olanaklarından yararlanma konusunda egemen çevreler aralarında kavgaya tutuşsalar da sömürü ve baskı rejiminin sürdürülmesi konusunda tam bir fikir birliği içindeler. Demokratik hak ve özgürlüklerin kazanılması kavgasında bu kesimlerden birşeyler beklemek, ''büyük ulusal mutabakat'' projelerinde çareler aramak, sanırız ülkemiz için fazlasıyla lüks kaçan modeller. Kaldı ki sözü edilen sermaye gruplarının siyasi sözcüleri olan siyasal partiler ve ittifakları Türk-İş, propaganda ve aldatmaca çabalarıyla hareket etmekte seçim hendeklerini uzun ayaklarla atlamaya çabalamaktadırlar.

Ne yazık ki her yazının sonunda dönüp dolaşıp aynı çözümleri önermenin ötesine taşamıyoruz. Çözümlerin aynılığı kendi adımıza yeterli girişimleri yapamayışımızın da bir kanıtı aynı zamanda.

Yineleyelim. Ülkemizin gerçek kalkınması ve demokrasinin kazanılması sömürü karşıtı tüm güçlerin mutabakatı ile gerçekleşebilir. Eğer bizim iki binli yıllara uzanan bir programımız yoksa egemen çevrelerin iki binli yıllara hazırladıkları programlarının gerçekleşmesi için fazlaca bir engel yok demektir.

İşçi gençliğin bu konumu gereği hem demokratik gençlik örgütlenmesinde, hem de sendikal ve siyasi örgütlenmesinde kendisine has koşulları vardır.

İşçi gençlik, üretim süreci içinde yer aldığından daha olgundur ve sorumluluk duygusu taşır. Kendisinden daha yaşlı işçilere kıyasla, uygulamalara karşı tepki gösterme ilgi oluşturma süreci daha kısadır.

Bu nedenle ideolojik güdüleriyle, psikolojik güdüleri arasındaki uyuşmazlıkların hem sendikal, hem de siyasi örgütlülük içinde çok iyi denetlenmesi gerekir.

ÜNİVERSİTE HABERLERİ

Durgunluk ve kriz

Bir önceki ay öğrenci derneklerindeki tıkanıklık ve çözüm yolları üzerine 'Marmara Basın Yayın' ve 'İ.T.Ü. Orman Fakültesi' öğrenci derneklerliye yaptığımız röportajlar dizisini bu ay Mimarsinan Üniversitesi ile sürdürüyoruz.

14 Nisan'dan bugüne öğrenci derneklerinin defalarca eylemlilik süreçlerine girdiği ve her defasında bir öncekinden daha düşük bir katılımla bu süreçleri tamamladığı hemen görülebilir.

Saptanan durgunluk ve kriz olgusu, öğrenci derneklerinin değil öğrenci dernekçilerinin krizidir. Bu bir önderlik kirizidir.

Son iki yıldır (14 Nisan 1987'den beri) öğrenci derneklerinin dönem dönem girdiği krizlerden sıkça söz edilmeye başlandı. Kriz saptamalarının, öğrenci derneklerinin başını çektiği (doğrudan yönettiği) eylemlilik süreçlerinin hemen ardından ortaya çıkması da yine bu dönemde gözlenen bir durum.

Son iki yıla dönüp bakıldığında 14 Nisan eylemlerinin (ki bu eylemlere 10 binin üzerinde öğrencinin katıldığı biliniyor) hâlâ bir doruk noktası olduğu hemen görülebilir. 14 Nisan'dan bugüne öğrenci derneklerinin defalarca eylemlilik süreçlerine girdiği ve her defasında bir öncekinden daha düşük bir katılımla bu süreçleri tamamladığını da hemen görebiliriz. (Yıldız Üniversitesi eylemleri ibret vericidir)

GENEL GÖRÜNÜM:

Sorun ortada. Öğrenci gençlik, öğrenci derneklerinde yaşanan süreci dışarıdan izliyor.

1- Öğrenci dernekleri devrimci-ilerici öğrencilerin denetimindedir.

2- Devrimci-ilerici öğrencilerin talepleri, öğrenci kitlelerinin taleplerinin çok ilerisindedir.

3- Devrimci-ilerici öğrencilerin eylemlilik düzeyi, öğrenci kitlelerinin bilinç-özgürlük-eylemlilik düzeyi ile uyum göstermemektedir.

4- Akademik-demokratik talepler için girilen eylemlilik süreçlerine siyasal bir içerik kazandırmak (!) gibi faydacı ve ekonomist bir anlayış egemendir.

5- Öğrenci gençlik uzun bir depolitizasyon ve örgütsüzleştirme sürecinden geçmiştir. Yılgınlık ve bireycilik geniş öğrenci kesimlerini etkilemektedir.

14 Nisan 1987: '80 sonrasının en yığınsal öğrenci hareketlenmesi.

KRİZ, NEYİN (KİMİN) KRİZİ?

Saptanan durgunluk ve kriz olgusu, öğrenci derneklerinin değil öğrenci dernekçilerinin krizidir. Bu bir önderlik krizidir. Hemen bir soru geliyor akla. Neye, kime (kimlere) önderlik? Nasıl bir önderlik? O, sık sık yaptığımız tesbitlere bir bakalım; öğrenci gençlik depolitize edilmiştir... Öğrenci gençlik örgütsüzleştirilmiştir... Öğrenci gençlik kültürsüzleştirme sürecinden geçmiştir... Öğrenci gençlik kimlik bunalımı içindedir... Öğrenci gençlik yılgındır... Öğrenci gençlik atomizasyon sürecinden geçmiştir... vb. gibi.

Şimdi, şapkamızı önümüze koyup düşünelim. Bugün öğrenci derneklerinin görevi, sorunlarının çözümü doğrultusunda hareketlenmiş, eylemlilik ve bilinç düzeyi gelişkin öğrenci kitlelerine önderlik etmek olarak şekilleniyor. Bugün öğrenci derneklerinin görevi; depolitizasyon ve örgütsüzleştirme sürecini tersine çevirmek, öğrenci gençliği toplumsal aktivitelerin içine çekmek, yitirdiği demokratik geleneklerini yeniden kazandırmak olarak şekilleniyor.

Üniversite yönetiminde öğrencilerin söz ve karar hakkını savunuyorsak;

Önce öğrenci derneklerinde öğrenci gençliğe söz ve karar hakkı.

Öğrenci kitlelerinin sorunlarını, onların kendi örgütlenmiş girişimlerinin, eylemlerinin çözeceğine inanıyorsak;

Öğrenci gençliğin haklarının bekçiliği değil, ortak sorunlarına çözüm arayan insanların gönüllü birlikteliği temelinde bir örgütlenme.

Akademik talepler için verilen mücadeleye siyasi bir biçim ve öz kazandırmaya çalışmak değil, akademik mücadele biçimlerini de içine alabilecek genişlikte bir politik mücadele hattı oluşturabilirler.

Gençliğe güven de bu temelde gelişir, gençliğe güven verebilmek de...

Göksel Beleli
Mimarsinan Ünv.
Öğrenci Derneği
Yönetim Kurulu Üyesi

Çorum M.Y.O.Ö.D. başvurusunu yaptı

Çorum Meslek Yüksek Okulu Öğrenci Derneği iki aylık yoğun çalışma sonunda Çorum Valiliğine kuruluş başvurusunu yaptı.

İki yıl öncesine kadar ''dernek kurma düşüncesi'' tehlikeli ve zamansız olarak değerlendirilirken, 1988-89 öğretim döneminin başlamasıyla kaçınılmaz hale geldi.

Uzun bir süre Samsun'a bağlı şube olarak, ya da bağımsız olarak mı kurulsun şeklinde süren tartışmalar sonunda Çorum Meslek Yüksek Okulu Öğrenci Derneği kurulduu.

24 Mayıs günü gerekli evraklarla Valilikten geçen dilekçe Emniyet'te ''rektör izni'' olmadığı gerekçesiyle belgeler alınmadı. Kurucular, daha sonra evrakları Valilik kanalıyla Emniyet'e gönderdiler.

Çorum M.Y.O.Ö.D kurucuları şu isimlerden oluşuyor: Cengiz Yıldız (Başkan), Mustafa Kaya (Bşk. Yrd.), Servet Bahçeci (Sayman), Gülandan Güvendi, Muzaffer Kılıç, Resul Kocatürk, Özgür Gökgöz ise üye.

Dernek yönetimi evrakların tesliminden sonra yaptığı basın açıklamasıyla üye kayıtlarına başladığını bildirdi.

Çorum M.Y.O.'na siyasi yatırım

Çorum Meslek Yüksek Okulu'nda ramazan ayıyla başlayan ilerici-demokratik öğrenciler üzerindeki baskılar devam ediyor.

Özellikle oruç tutmayan öğrencileri gece zorla uyandırma, sahurdaki yemeğin ısıtılıp öğle yemeği olarak verilmesiyle yoğunlaşan baskılar bıçak göstermelere ve okul idaresinin tehditlerine kadar vardı.

İlerici-demokrat öğrencileri sürekli sindirmeye çalışan Okul Müdürü İrfan Çağlar 13 Nisan gecesi yurtta çıkan bir tartışmada ağzındaki baklayı çıkardı. 23 Nisan'da yapılan öğrenci temsilcisi seçiminde kendi adayının karşısına başka bir aday çıkmasını ima ederek ''Biz burada 8 yıldır siyasi yatırım yapıyoruz. Yoksa hepinizi süründürürüm'' diye öğrencilere tehdit savurdu.

Çağlar geçen yıl okul halk oyunları ekibini Samsun'da bir siyasi partinin gecesine götürmüştü. Bu ve okuldaki bazı olaylar 1 Haziran 1988 tarihli Çorum Haber Gazetesi'nde de okuyucu mektubu olarak yer almıştı.

Yıllardır sağcı bir kadrolaşmanın yaşandığı bir yüksek okul olan Ç.M.Y.O'nda sürekli ilerici-demokrat öğrenciler sindirilmeye çalışıldı.

Müdür yardımcısı Cemil Durmuş'un oruç tutmayan öğrencilere hakaret etmesinden tutun da, Türk Dili öğretmeni İsmail Kayacoğlu'nun derste Tevfik Fikret, Namık Kemal gibi yazarlara bile sözlü saldırılarda bulunması Ç.M.Y.O.'da yaşanan açık baskılardır.

Bir grup ilerici-demokrat öğrenci okuldaki gelişmeleri SHP ve İHD gibi kuruluşlara bildirdiler. Buna karşın öğrenciler bu kuruluşlardan dikkate değer bir olumlu yanıt alamadılar. Öğrenciler bunun üzerine ramazan ayı boyunca sürdürülen faşist baskıları kınamak için 50 kişilik yemek boykotu yaptılar ve okul yönetimini kınayan dilekçeyi imzaya açarak müdürlüğe sundular.

Öğrenciler, okuldaki sağcı kadrolaşma karşısında yalnız kaldıklarına dikkat çekerek, ramazan ayıyla bazı olaylara gebe kalan Ç.M.Y.O.'nda 'yeni Mehmet Şirin Tekin'ler mi yaratılmak isteniyor?' şeklinde kamuoyunu ve yetkilileri uyardılar.

Turan Emeksiz anıldı

28 Nisan 1989 ölümünün 21.Yılında, **Turan Emeksiz,** üniversite ve fakültelerde olduğu gibi öğrencisi olduğu İ.Ü. Orman Fakültesinde de bir kez daha anıldı. 28 Nisan günü yapılan anma törenine, öğrencilerin Turan Emeksiz büstüne yürümeleri ve öğrenci derneği adına büste bir çelenk koymaları ile başladı. Bir dakikalık saygı duruşundan sonra yapılan konuşmalarda Turan Emeksiz'in hayatı kısaca anlatıldı. Ve 28 Nisan'da faşistlerce şehit düşürülmesi bir kez daha kınandı. Ardından bir arkadaşımızın şiir okuması ile devam eden tören, öğrencilerin slogan atarak oradan ayrılmaları ile son buldu.

Genç olmanın verdiği coşkuyu ve yaşamın tadını tam anlamıyla yaşayamamış olan Turan Emeksiz, birçok arkadaşı gibi demokratik hak ve talepleri ve özgürlüğü için mücadele ederken 28 Nisan'da Beyazıt Meydanı'nda yürüyüşe katılmış ve serseri bir kurşuna hedef olmuştu. Bu faşist diktatörlüğün ne aldığı ilk candı, ne de son can oldu.

Orman Fakültesi'nde yapılan anma töreninde katılımın geçen yıla oranla daha fazla olması sevindirici bir noktaydı. 100 kişilik öğrenci kitlesinin yanında öğretim üyeleri ve asistanlar da yürüyüşe uzaktan izleyerek katıldılar.

Ne sokak ve caddelere adının verilmesi, ne de yolcu vapurlarına, liselere adının verilmesi kamu vicdanını susturamadı, susturamayacak.

Songül Dağ
İ.Ü.Orman Fakültesi

Türkiye'de genç olmak: Faşizmin aldığı ne ilk candı, ne de son...

Üniversitelerde katil istemiyoruz!

Polisin 1 Mayıs sonrası başlattığı gözaltı operasyonu üniversite öğrencilerinin sert tepkileriyle karşılandı. İstanbul'da bir süredir devam eden ve yaklaşık 60 öğrencinin gözaltına alınmasıyla sonuçlanan operasyon sonrası, 25 Mayıs günü İ.Ü. merkez binada bir forum düzenlendi. Forumda keyfi gözaltılar kınandı ve öğrencilerin sağlıklarından endişe duyulduğu söylendi. Forum sonrasında yaklaşık 100 kişilik bir grup ana giriş kapısındaki karakolu tahrip etti. Karakolun camları ve kapıları kırıldı, içerideki kayıtlar ateşe verildi. Olaydan sonra 3 öğrenci gözaltına alındı.

Son günlerde üniversitelerde polisin varlığından duyulan rahatsızlık kendisini ''Üniversitede katil istemiyoruz'' sloganıyla ortaya koyuyor. Bu amaçla yapılan eylemlerde sivil polisler dövülüyor, polis giysileri yakılıyor. Amaç, polisin üniversitedeki varlık nedenini kamuoyuna bir kez daha anlatmak. Polis üniversitede öğrencileri fişlemek için var. Onları, ''dış mihrakların tahrikçilerine (!)'' karşı uyarmak için var. Bazen de kız öğrencilere laf atmak için var... Fedakâr polisimiz o denli görevine düşkün ki, öğrencilerin saçı ve sakallarını, okudukları dergileri dahi kendisine konu edinebiliyor. Ne de olsa gençler tecrübesiz ve akılları bir karış havada. Yaşatılması gerekep milli, dini ve ahlâki değerler ise birikmiş durumda. İş yine başa düşüyor.

Kûfür edilen, dayak yiyen öğrenciler mi? Onlar hâlâ anlayabilmiş değiller kendilerine yapılan iyilikleri.

12 Eylül sonrası üniversiteler polis tarafından işgal edilmiştir. İşgal, öğretim üyesinin odasından anfiye kadar her yeri kaplamıştır. Artık öğrenci bürolarında sivil polisler tarafından kontrol edilen dosyalar ya da basılan kantinler doğal hale gelmiştir. Üniversite ise öğrencisiyle, öğretim üyesiyle, çalışanlarıyla bu işgale sessiz kalmıştır. Yeni yeni başlayan hareketlilik durağanlığın aşılmakta olduğuna işarettir. Kapıda her gün polise kimlik göstermenin zorunlu olmadığı söylenmeye başlanmıştır. Öğrencilerin istemi, rektörlerin, dekanların çevik kuvvetler amirine ayırdıkları zamanlarını öğrencilere görüşerek değerlendirmesidir. O zaman kapıda polise gerek olmadığı anlaşılacaktır.

Gençlerin politika üretmesinden rahatsız olan ve bunu engellemeye çalışan egemenlerin uykularını kaçıracak bir slogan daha üretilmiştir öğrenci hareketince: ''Üniversitede katil istemiyoruz''...

Anlaşılan o ki, öğrenciler ''12 Eylül öncesine'' dönmek istiyor!

Yıl 1989: Kovboy gibi...

NE GARİPTİR Kİ HAL BÖYLE

Ankara Gazi Üniversitesi'nin 21 Mayıs 89'da geleneksel kır gezisi Kızılcahamam -Çamkoru bölgesine 500 kişilik kalabalık bir kitleyle yapılıyordu. Ne tesadüftür ki aynı üniversitenin değişik fakültelerinden 20 kişilik ülkücü bir grup Ankara'ya kilometrelerce uzakta olan bu bölgeye futbol maçı yapmaya geliyorlardı.

Geziye katılanlar 500 kişilik bir dostluk halkası oluşturup halay çekmek isteyince cüretkâr ülkücüler ''havaya kalkan toz üzerimize geliyor'' diyerek halayı engellemeye kalktılar ve onca kalabalık bir kitlenin ortasında ''kahrolsun komünistler'' diye slogan atarak çılgınca bir provakasyona giriştiler ve sorunu güzellikle halletmeye çalışan insanlara kafa tutarak kavga çıkardılar. Gezi kitlesinin büyük bir çoğunluğunda şaşkınlık ve tedirginlik uyandırmasına rağmen ülkücü çetenin provakasyonu fazla bir etki yaratamadı ve sonuçta dağın başında linç olmaktan kurtuldular. Ne gariptir ki hâl böyle olmasına karşın oraya müdahale eden jandarma geziye katılanları olayın suçlusu olarak görmüştür.

Çalışmak için yaşamak değil, yaşamak için çalışmak!

Öyleyse ne yapmalı?

Önder Çağdaş

İçinde masmavi bir deniz ve yelkenleri açık olan saat, bütün hırsıyla duvarlarına çarpıyordu odanın. Sabahsesiyle birlikte hızla yatak-tan fırladı, ter içindeydi. ''Eyvah, saat yediyi beş geçiyor, işe geç kalıyorum. Bugünde yarı aç, yarı tok bir şeyler atıştırıp çıkmak zorundayım'' diyerek çarçabuk elbiselerini giyinmeye başladı. Yüzündeki uyku mahmurluğu ve hareketlerindeki bıkkınlık bütün bunalımşlığını dışavuruyordu. Sokağa çıktığında insan ve araba seslerinin gürültüsüyle kendisine geldi ve otobüs durağındaki sırayı bozan bir öğrenciye içinden ağız dolusu bir küfür savurdu. ''Şu gelen otobüse mutlaka binmeliyim. Yoksa, o soğuk bakışlarıyla karşılaşmak zorunda kalırım patronun'' düşüncesiyle kalabalığı zorladı. Merdivenlerden çıkarken ''lütfen ilerleyelim arkadaşlar işe geç kalıyoruz'' diye bağırdı. Her sabah karşılıştığı kıvırcık saçlı ve mavi gözlü kız, yine yerinde oturuyordu.

Ne kadar tek düze bir hayatımız var. Her gün aynı şeyleri tekrarlamak, aynı sözleri konuşmak ve aynı yüzlerle karşılaşmak bunaltıyor artık bizi. İşte yine başladı stresim. Ne yapmalıyım bilmem ki? Nasıl kırıp çıkmalıyım bu çemberin dışına? Benim dünyam bu kadarcık olamaz.

Günün yorgunluğu ağır bir silindir gibi geçiyordu üzerinden. Dışarının hayallerini kuruyor, yaşayamadığı bu gençlik yıllarının pişmanlığını,ileri yaşlarda duyacağını bile bile, kendisini kıskıvrak kilitlemiş bu işyerinden ayrılacak gücü bulamıyordu.

Gazete okumak, televizyon izlemek, sinemaya gitmek, müzik dinlemek, arkadaşlarımızla sohbet etmek gibi bir hakkımız hiç yok. Hele hele bizim gibi bekar bir işçinin, sosyal çevre ve karşı cinsten bir arkadaş edinecek zamanı zaten yoktur. Yalnızca pazar günümüz var. Onunsa bazı günlerinde yine çalışıyoruz. Ama bu saydığım, sosyal, kültürel, biyolojik, psikolojik ihtiyaçlarımızı bir güne sığıdırmak zorundayız. Bunların yanında en önemlisi niçin bu haklara sahip olmadığımızı düşünecek zamanımız da yoktur.

Oysa bugün ülkemize baktığımızda halâ birçok işyerinde, özellikle burası gibi küçük işletmelerde, işçilerin korkunç sömürüldüğünü, onları şimdiki sarı sendikaların bile küçümseyip içlerine almadıklarını ve çaresiz onüç-ondört saat çalıştıklarını görüyoruz.

Öyleyse ne yapmalıyız? Bugün kapitalizm dediğimiz sınıflı toplumun dünya sahnesine ilk çıktığı günleri yaşamıyoruz. Önümüzde dünya işçi sınıfının bırakmış olduğu yüzelli, ikiyüz yıllık birikim ve deneyim var. Bunların ışığında, çalışma saatlerimizin ve yaşam standartlarımızın insana yaraşır bir biçimde olabilmesi için mücadele etmeliyiz. Bunları yapabilmek için de okuyup bilinçlenmek, örgütlenmek ve sendikalaşmak gerekir. Eğer bunları biliyorsak ve değiştirmek için çaba harcamıyorsak, tam da onların istediği gibi ''yaşamak için çalışmak değil, çalışmak için yaşamak'' zorunda kalırız diye soluk soluğa anlatırken, saat, orada çalışan genç insanların ömürlerini gecenin karanlığına savurup götürüyordu.

Karanfiller de korkutur

Döndü Akkuş

14 Mayıs pazar günü anneler gününde dışarı çıktığımda, bir çok insanın elinde, caddelerde, sokaklarda hatta çöp kutularında çeşitli çiçekler gördüm. Karanfil de bunların arasındaydı.

2 Mayıs'da gazetelerdeki karanfillerle ilgili yazıları anımsadım. Bunlardan birisi çok ilginçti.

İzmir ESHOT işçileri 1 mayıs günü yakalarına kırmızı ve beyaz karanfiller takarak işbaşı yapmışlar.

Gel gör ki bu karanfiller; anneler gününde, dini bayramlarda ve çeşitli kutlamalarda hediye edilen, vazoya konulan, yakaya takılan karanfillerden farklıymış. İşçilere destek oluyorlarmış, onların mutluluğunu birlikte paylaşıyorlarmış, hatta bu karanfiller işverene karşı işçilerle birlik oluyorlarmış. Eğer daha fazla müsamaha edilirse vatana, millete ihanet etmeleri içten bile değilmiş.

Ne var ki vatanperver Türk polisi, bu karanfillerin daha fazla ileri gitmesine izin vermeyerek. duruma el koyup karanfillere karşı amansız bir savaş açıp, onları işçilerin yakalarında söküp alarak; dal dal, yaprak yaprak koparıp ayaklarının altına alıp posalarını çıkarmışlar. Böylece karanfillere karşı başlatılan operasyon başarıyla tamamlanmış.

Doğrusu ya pek şaşırmadım.İşçilerin emekçilerin birliği karşısında ne yapacağını şaşıran, her geçen gün yüreklerinin daha derinine salınan koruyu bastırmanın başka çaresi var mı? Yüzünüzdeki o ifadeyi görebiliyorum. Kısa vadeli bir zafer mutluluğunun arkasındaki korkuyu. Karanfiller ezilince acaba soyu tükendi mi merak ediyorum. Seneye şunu öneririm. 1 Mayıs günü Türkiye genelinde karanfil satışlarını durdurmanızı, daha olmadı Karanfilin Türkiye topraklarına ekimini yasaklamanızı. Kimbilir belki olumlu bir sonuç alabilirsiniz.

Bursa'da işçi dayanışma gecesi

Bursa'da 30 Nisan Pazar akşamı geniş bir kitlenin katılımıyla İşçi Dayanışma Gecesi yapıldı.

Yoğun güvenlik önlemleri altında geçen geceye konuk sanatçı olarak **Deniz Türkali** ve **Sadık Gürbüz** katıldılar.

Gecenin başlamasına yakın elektrikçinin ortalarda gözükmemesi programın yarım saat geç başlamasına neden oldu. Hazırlanan tiyatro gösterisi zaman yetersizliği nedeniyle yapılamadı. Ayrıca 1 Mayıs'la ilgili pankartlar polis tarafından astırılmadı.

Sanatçı Deniz Türkali sahnede 1 Mayıs marşını söylemeye başladığında, kitle hep bir ağızdan marşa eşlik ediyor ve yumruklarını havaya kaldırıyordu.

Gece boyunca sık sık ''1 Mayıs Enellenemez'' ve ''Yaşasın 1 Mayıs'' sloganları atıldı. 1 Mayıs Şehitleri için saygı duruşu yapıldıktan sonra sahneye Sadık Gürbüz geldi. Halk türküleri eşliğinde işçiler halay çekerek 1 Mayıs'ı o günden kutlamaya başladılar. Gece 1 Mayıs'ların yaşatılacağı müjdesini vererek olaysız sona erdi.

GENÇLİK DÜNYASI
Bursa Bürosu

Tehditler savuran Dekan

Polis-idare işbiriliğinin en somut örneklerinden biri mayıs ayı içinde İTÜ İnşaat Fakültesi'nde yaşandı. Fakültenin odalarından birinin polise ''vazifesini yerine getirebilmesi için'' ayrıldığından kuşkulanıyordu öğrenciler.

1 Mayıs'tan sonra, diğer fakültelerde olduğu gibi burada da sivil polisler, ellerinde fotoğraf, öğrenci avına çıkmıştı. Bazı öğrencilerin bu fotoğraflar yüzünden gözaltına alınması üzerine, 8 Mayıs'ta bir grup öğrenci fakültedeki polis odasına girdiler ve teknik üniversite öğrencilerine ait bol fotoğraflı polis dosyaları buldular. Dosyalar kantine yakıldı. Polisten çok polisçilik yapan okul yönetiminin bu tavrını kınamak amacıyla 11 Mayıs'89 da İTÜ Elektronik Fakültesi'nde bir forum yapıldı. Forum, Dekan Ahmet Dervişoğlu'nun da katılımıyla üç saate yakın sürmüş oldu. Öğrencilerin, üniversitenin özerkliği, polis-idare işbirliği ile ilgili sorularına karşılık, sadece ''Dağılın, bu yaptığınız doğru değil'' deyip tehditler savuran Dervişoğlu, ''Polise fotoğrafları siz mi verdiniz?'' sorusuna ise yanıt vermedi.

Siyasal'ın 2. sayısı çıktı

Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fak

İyi bir yurttaş aranıyor

Çapalı oyuncular Sezuan'ın İyi İnsanı'nda

Ercan Kozan

Geçtiğimiz ay Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan uluslararası düzeyde bir tiyatro panelinin kapanış bildirgesinin ilk maddesi aşağı yukarı şöyleydi: Tiyatro, çağımız insanını en iyi kavrayan ve ona en yakın duran sanat dalıdır. Tiyatro şovenistliği yaptığımı sanmıyorum, çünkü sanat alanında son yılların en çok tartışılan konusu 'tiyatro ölüyor mu ya da öldü mü?' olduğu hatırlanırsa alıcısıyla arasındaki organik ilişkiden dolayı sonsuza dek yaşayacak olan tiyatroyu sahipsiz sananlara güzel bir yanıt olan bildiriyi alkışlamak elde değil. Yine aynı toplantıda tiyatronun inkâr edemeyeceği sorunlarının üzerinden denemeci, araştırıcı çalışmalarla gelebileceği özellikle belirtiliyordu. Denemek ve araştırmak. Tiyatro özelinde bu iki kavramı yaşamının her anında uygulayan tek elin parmaklarından az insanların başında hiç kuşkusuz Bertolt Brecht gelmektedir. Brecht, bir sanatçı olarak üstün başarısının anahtarını Marksizm'de bulduğunu her fırsatta belirtmiştir. Özellikle oyunlarındaki estetik gelişkinliğe Marksizmi tanıdıktan ve öğrendikten sonra ulaştığını belirtmektedir. Hatta pek çok çalışmasını ileriki yıllarında tekrar ele almış, değiştirmiştir. Dünya tarihinin en acılı yıllarında yaşayan Brecht, çağdaşı pek çok sanatçı gibi ve hatta günümüz aydınının hâlâ işlediği bir alanda baş eserler sayılacak ürünler yaratmıştır. Brecht yaşamının büyük bölümünde, kapitalist koşullarda yaşayan bir insanın, onun pisliklerine bulaşmadan yaşamasının imkansızlığı üzerinde durmuştur. İyilik, kötülük, zenginlik, sahip olma gibi kavramları korkunç bir elekten geçiren Brecht, sürgünde yazdığı **"Sezuan'ın İyi İnsanı"**nda da insanın hem iyi hem zengin olamayacağı üzerine tezini tiyatro kuralları içinde savunuyor. **Sezuan'ın İyi İnsanı**'na geçmeden bir hatırlatma yapmak istiyorum.

Yukarıdaki cümlemde 'tiyatronun kuralları içinde' diye bir parça var. Brecht'in yeni bir tiyatro ekolü yarattığını hatırlatırsak söz konusu kuralların genelde sanatın estetik kriterleri özelde Epik Tiyatro'nun kuralları olduğu anlaşılmalıdır. **Sezuan'ın İyi İnsanı,** Shen-Te, tanrıları çok sevindirmiştir. Çünkü onlar artık dünyada iyi insan olmadığını düşünmeye başlamışlardı. Shen-Te onlara geçmini kendini satarak sağladığını söylemesine rağmen tanrılar bunu önemsemezler. Yola çıkıp başka iyi insanları aramadan önce Shen-Te'ye iyiliklerini sürdürebilmesi için kuralları çiğneyerek bir miktar para verip bir dükkân açmasını sağlarlar. Shen-Te, dükkânı açar ama hemen işsiz yakınları, onların yakınları dükkânı doldururlar. Giderek işler kötülemeye başlar. İşlerin iyice kötüleşmesi üzerine dükkânın yönetimine Shen-Te'nin zengin amcaoğlu Sui-Ta, el koyar. Akrabaları dükkândan kovar, işleri düzenler ve gider. Amcaoğlunun sahnede olduğu sıralarda Shen-Te gözükmez. Çünkü amcaoğlu da Shen-Te'dir. Sui-Ta, Shen-Te'nin işler kötüye gidince başvurduğu bir oyundur. Sui-Ta'nın Shen-Te'deki bir kişilik parçalanması ile hiçbir ilişkisi yoktur. Brecht Sui-Ta'yı bir tavır ve tezinin sınanmasında bir gelişim unsuru olarak görmektedir. Oyun boyunca Sezuan'ın iyi insanı giderek daha fazla bir şekilde Sui-Ta'ya ihtiyaç duymaya başlar. Sezuan'ın İyi İnsanı, Türkiye'de profesyonel olarak ilk sahnelenen Brecht oyunu.

1963/64, Ayla Algan Shen-Te rolünde.

Almanya'daydık

Hikmet Uçak: Almanya seminerleri ilgiyle izlendi.

Nisan ayı içerisinde **Gençlik Dünyası** yazarlarından **Hikmet Uçak,** "Türkiye'de Eğitim Sistemi ve Gençliğin Sorunları" üzerine bir dizi seminer vermek üzere Almanya'ya davet edildi. **Cumhuriyet Gazetesi**'nden **Bizim Almanca** dergisinin editörü **Fatma Arığ**'ın da katıldığı seminerler Münih, Bremen ve Nürnberg'de Türk ve Alman gençleri ile Alman pedagogları tarafından ilgiyle izlendi.

Hikmet Uçak ilk seminerini 2 Nisan'da **Münih İnisiyatif-Dükkan Kültür Laden**'in davetlisi olarak Türk göçmen işçi çocuklarıyla Alman pedagoglarına verdi. Gençlik Dünyası yurtdışı temsilcisi ile Fatma Arığ'ın da katıldığı seminer, Türkçe ve Almanca olarak zengin bir görüş alışverişi olarak gelişti. Hikmet Uçak "Türkiye'deki Eğitim Sistemi, Gençliğin Sorunları ve Talepleri", Fatma Arığ ise "Almanya'daki Türk Çocuklarının Entegrasyonu ve re-entegrasyonu" konularında görüşlerini açıkladıktan sonra tek tek soruları yanıtladılar.

25 Nisan'da **Bremen Gençler Birliği**'nin davetlisi olarak Bremen'e giden arkadaşımız, burada da genel olarak Türkiye'deki gençliğin, özellikle yüksek öğrenim gençliğinin sorunları ve talepleri üzerine görüşlerini dile getirdi. Seminere katılanlarla Bremenli Türk öğrencilerin sorunları ve Türkiye'deki öğrencilerin durumları üzerine karşılıklı görüş alışverişinde bulundular. Aynı gün Bremen Radyosu Hikmet Uçak ile seminer konuları hakkında bir söyleşi yaptı.

Gezinin son durağı olan Nürnberg'de 28-29 Nisan tarihlerinde iki gün süren toplantı yapıldı. İlk gün Fatma Arığ ile birlikte yalnız Alman pedagoglarının katıldığı toplantıda daha önceki iki seminerde anlatılan konular yinelendi ve ilgi ile izlendi. İkinci gün yazarımız, Türk gençleriyle Türkiye'deki eğitim sistemi ve gençliğin sorunları, Almanya'daki Türk gençlerinin çeşitli sorunları ve ortak yönler üzerine söyleşide bulundu. Ayrıca Nürnberg yerel radyosu **"Z"**nin davetlisi olarak bir radyo söyleşisi yaptı.

Yazarımızın katıldığı bütün seminerler Alman pedagoglar ve Almanya'daki Türk gençleri tarafından ilgiyle izlendi. Türkiye gençliğinin durumu, sorunları ve taleplerinin açımlanmasının yanı sıra Almanya'da yaşayan göçmen Türk işçi çocuklarının Alman toplumu ve gençliği ile uyum için ortak çözüm arayışı içerisinde oldular.

Ankara 1. Gençlik Festivali yapıldı

Altındağ Belediyesi ve Ankara'da bulunan amatör tiyatro topluluklarının işbirliği ile düzenlenen 1. Gençlik festivali üç gün boyunca halkın büyük beğenisini kazandı.

Gençlik festivali adı altında yapılmasına karşın, genç-ihtiyar hemen herkes festivali izlediler.

18-21 Mayıs tarihleri arasında yapılan Gençlik Festivali'ne birbirinden güzel oyunlarıyla şu gruplar katıldı:

Altındağ Halk Evleri Tiyatro Grubu - **Pirsultan Abdal,** DTCF Tiyatro Grubu - **Billur Köşk Masalı,** AÜ. Ziraat Fakültesi Tiyatro Grubu - **Acayip Süpriz Ya Süprizin Acayibi,** Foktur Tiyatro Grubu - **Lades Ya Da Aile Ocağı,** Bilim-Sanat Tiyatro Grubu - **Saloz'un Mavalı.**

Festivale Katılan Müzik Grupları ise: **Grup Ekin** ve **Anadolu Çalgıcıları** olarak, izleyicilere müzik dinletileri sundular.

Gençlik Festivali'nin son gününde katılan gruplara birer plaket veren Altındağ Belediye Başkanı **Ali Rıza Koç,** gençlere çok büyük önem verdiklerini vurgulayarak, "Bu sene kendi ölçülerimizde düzenlediğimiz bu festivali gelecek yıllarda uluslararası boyutlarda yapmayı düşünüyoruz" dedi.

Hamdi Gardaş anıldı

İki yıl önce yitirdiğimiz ozan Hamdi Gardaş'ı anma toplantısı dostlarının katılımıyla Gençlik Dünyası Bürosun'da yapıldı.

Toplantıda Ozan'ın şiirleri okundu, anıları tazelendi, ve ozan'a sahip çıkılması gerektiği düşüncesi katılanlar tarafından vurgulandı.

HASAD Kapatıldı

Demokratik kitle örgütlerine uygulanan baskıların bir örneği de Bursa'da yaşandı.

Folklor ve tiyatro çalışmaları yürüten Halk Amatör Sanatçılar Derneği HASAD sudan bir sebeple polis tarafından süresiz kapatılmıştır. Altıparmak semtindeki 1 Mayıs gösterilerinden dolayı gözaltına alınan arkadaşlarının serbest bırakılması için açlık grevine giden 12 öğrenci HASAD'a gelerek eylemlerini burada sürdürecektirler. Dernek yöneticileri tüzüklerinin buna uygun olmadığını söylediler. Bunun üzerine açlık grevindeki öğrenciler eylemlerine HALKEVİ'nde devam ettiler. Ertesi gün derneğe gelen polis derneğin süresiz kapatıldığını bildirdi.

Bursa'nın kültür, sanat aktivitesinin yükselmesinde önemli payı olan Halk Amatör Sanatçılar Derneği HASAD'ın kapatılmasını protesto amacıyla imza kampanyası geniş katılımla sürüyor.

Gençlik Dünyası Bursa Temsilciliği

*KUM SAATİ HÜZÜNLERİ**

Bağrış çağrış içinde, kocamış bir adam
Yüzünü uzattı, bir kış resmi gibi
Yüzüne kadının, uzaktı
Kolundaki el ve yordam
Zamansız okunmuş bir romandan savaştı
Diline yaslanmış ağrılar alfabesi
Günün güne değdiği yerde aya düştü
Bir harf kırığı gibi
Göğsünde taşıdığı leylak, geceye kaydı
Gözünde çizdiği güneşli öfke nakışları

İpi kirli bir anahtardan çaldı,
Kapısında karanfiller kurumuş, o evin öyküsünü
Yalın, bükülmez kum saati hüzünleri
Ve canında, kanırtılmış söz ölümleri
Resmedilmiş başkaldırı, özverilerinden düşmüş
Kaçınılmaz yüz ceseteri, besbelli-hâlâ
Çocuksu dudaklarında gülümseyen fabrika türküleri.

Ölüme alternatif, zaman dilimleri
Belki şirpençe, biçim değiştiriyor belki
Balkon şiirlerindeki kız sevişkileri.

Sezgilerde biriken klan reisleri, bestesiz
Us gürültülerinden seslenen
Destan kahramanları, gün dondu diyemem
Ben öykülere girmemiş, bir ferhat isterem
Köpüklerde kudurmuş güneşli saçları
Bahtiyar, davetsiz ve ilkel olmalı
Gözünü Treblinkada akıtmış bir tarihin ak sayfaları

İçimdekinden başka neye yer var ki, tövbesizden
Çalmıştım, hakkımız var, mükemmel sesler
Veren, bu ürayan sabahı.
Hiçimiz çoğul olamadık, kurşunlayıp dururken
O meçhul aşkları, hakkınız var
Bir yürek sıkılmalı, susmalara inat
Çağırmalı, bir gökyüzü denli
Yüzü aydınlık sesleri, bir parmak
Arası sızarken, zaman ağlamı
Sendalar söz almalı, bir gül yaprağıyla
Silip hüznünün yollarını
konuşmalı...

* *İHD Şiir Yarışması'nda ikincilik ödülünü alan Şahin'in yarışmaya katıldığı şiirlerden birini yayınlıyoruz.*

Hüseyin ŞAHİN
30 Mart 1989/Gaziantep

"Sayın Muhbir Vatandaşlar" Çorum'da

Yazar: Başar Sabuncu/Yöneten: Oben Güney

Oyuncular: Suna Selen, Haldun Ergüvenç, İdil Yazgan, Yiğit Tuncay, Belin Sunal ve Hadi Çaman

Hadi Çaman -7 Tepe Oyuncuları 28 Mayıs 1989 tarihinde İnsan Hakları Derneği Çorum Şubesi adına "Sayın Muhbir Vatandaşlar" adlı oyunu sahnele(yecek)diler.

Oyun bir apartman dairesinde geçiyor: "O uğursuz 1971 yılının, o bir türlü gelemeyen baharında çirkin sürek avının sürdüğü, kitaplıklarımızı kendi ellerimizle banyonun termosifon kazanına sürdüğümüz ve sıcak suyuyla girip yıkandığımız günler..

İki de bir bilmem kaçıncı piyade alayı komando takımının konseri! "Spiker" tek düze sesiyle anlatıyor: "Timlere" ayrılan güvenlik kuvvetleri yaptıkları operasyonlar sonucunda..

Ve 1971 yılının bombası: Sayın muhbir vatandaş ödüllendirilecektir!" anonslarının kulaklarımıza çarptığı günler..

Kısacası; Başar Sabuncu'nun 1974 yılında ve ilk kez sahneye konulan "Sayın Muhbir Vatandaşlar" oyunu toplumun hiç de yabancı olmadığı; okulda, fabrikada, yolda bir bir çoğalan tipleri seyircinin karşısına çıkarıyor.

"Ne olursanız olun, hırsız olun, pezevenk olun, orospu olun, ama muhbir olmayın... Hırsızlık, pezevenklik, orospuluk daha onurlu meslekler-dir.."

KİKOS adına
Atilla Küçükala

OKUMAK İSTİYORUZ

Şu ana kadar hep birşeyler sürüldü önümüze. "Oku, çalış gel, ezberle, sınav yapacağım" dendi. Biz de gerek ekonomik kaygılar, gerekse gelecek korkusu yüzünden kabullendik. İstemeden, bazen gereksiz şeyleri bile okuduk.

Tüm bu uygulamaların sonucunda; okumaya yabancılaşmış ve eğitim sistemi nedeniyle okumayı bir yük olarak gören, kültürsüzleştirme politikasına direnci az bir öğrenci gençlik çıktı karşımıza.

Ama artık yeter! Biz isteyerek, seçerek okumak istiyoruz.. Okuma sonunda vize, final, bütünleme yok. Yalnızca, yaşamla biraz daha bütünleşebilmek, gerçekleri daha yakından görebilmek için okuyacağız; zorunluluktan değil, gereksinim duyduğumuzdan.

İşte tüm bunları gerçekleştirebilmek için kendi çapımızda İ.Ü. Orman Fakültesi'nde kurulmakta olan KİKOS'a (Kiralık Kitap Okuma Servisi) verilmek üzere; okumadan, aydınlanmadan yana olan herkesi kitap bağışına, dayanışmaya çağırıyoruz. Sevgiyle dostlukla...

Bağışlar için adres:
PK: 159 Teşvikiye/İST.

Bursa'da

Burjuvaya sanat

Bursa büyükşehir belediyesinin Sanat Galerisi'nde açılan resim sergisine katılım çok az oldu. Ortaokul öğrencilerinin katılımı haricinde gençlerden ve yetişkinlerden ilgi görmedi. Bu ilgisizliğin nedeni gözlediğimiz kadarıyla serginin sadece belli bir zümreye hitap etmesiydi. Sanatçı ile yaptığımız sohbette, sanatçının eski Osmanlı yalılarında büyüdüğünü ve Anadolu insanından uzak olduğunu öğrendik.

Resimlerinde eski Osmanlı yalılarını konu alan **Vahide Bedriman Noyan,** sanata karışı olan ilgisizliğe sebep olarak kültür seviyesinin düşüklüğünü gösterdi. Oysa diğer sanatçılar gibi kendisi de, Anadolu insanıyla bütünleşme, Anadolu insanını tanıma ve oralarda sergi açarak halkın kültür seviyesini yükseltme çabasında bulunmamıştı.

Şahin Şencan

ÇAĞDAŞ İŞÇİLER

Bilimsel teknolojik devrim aynı zamanda global sorunların da yaratıcısı olmuştur. Söz konusu global sorunların başlıcaları nükleer silahlanma ile ekolojik yapının bozulmasıdır. 21. yüzyıla girerken insanlığın var olması ya da yok olması söz konusudur.

Kafa-kol emeği arasındaki ayrım, teknolojik devrimin etkileriyle giderek kalkmakta ve bütünleşmeye gitmektedir. Çünkü bilim kapsamlı bir biçimde toplumun dolaysız üretim gücüne dönüşmekte ve doğrudan emek gücünün niteliğini değiştirmektedir.

Bilimsel teknolojik devrim en önemli etkilerinden biri; emeğin niteliğindeki değişimdir. Kafa-kol emeği arasındaki ayrım, teknolojik devrimin etkileriyle giderek kalkmakta ve bütünleşmeye gitmektedir. Çünkü bilim kapsamlı bir biçimde toplumun dolaysız üretim gücüne dönüşmekte ve doğrudan emek gücünün niteliğini değiştirmektedir. Üretim sürecinde üstün bir kültür ve teknik bilgiye gereksinim duyulduğu için, yaratıcı/entelektüel kökenli değişimle, işçi üretim yeteneklerini geliştirerek teknik ve şematik işlevlerden kurtulur. Beyinsel üretim, üretim için zorunlu emek haline uğrar. İşçi salt makinanın işlevsel bir parçası olmaktan kurtularak, üretim sürecinde içselleşir. İşçinin klasik tanımı köklü değişime uğrayarak kapsam olarak genişler. Artık, bizzat makina başında çalışmayanlar da işçi katagorisi içine dahil olurlar. Ortaya çağdaş bir işçi sınıfı çıkar. Öte yandan, üretime yaygın bir biçimde robotların kullanılmaya başlanmasıyla, işçilerin makina başından kurtularak yönlendirici niteliğe kavuşmasıyla çok sayıda yeni meslekler ortaya çıkar.

Teknolojinin gelişimiyle birlikte bazı alanlarda işgücü göreli, hatta bazen mutlak olarak geriler (tarım kesimlerinde). Bunun yanı sıra "maddi üretim" dalları dışındaki alanlarda istihdam hızla yükselir. Maddi mal üretimi içindeki "çekirdek işçilerin" çevresinde nicel olarak daha yoğun geniş bir sınıf oluşur.

Üretimin otomasyonu yeni meslekleri arttırmakta, bilgisayar programcıları, kullanıcıları, sibernetikçiler, makina ve donanımları kullanan "kesit meslekler" ortaya çıkar. El sanatı kökenli eski meslekler yok olurken, işçilik mesleklerindeki aşınma süresi çok hızlanır.

Bilimsel teknolojik devrimin kapitalizmde yarattığı önemli sonuçlarından biri de işsizliğin ortaya çıkmasıdır. Kapitalizmin bir gereği olarak her zaman mevcut olan işsizler ordusuna teknolojik devrimin kurbanlarında katılır. İşsizlik yaratan ana etmenlerden biri yukarıda değindiğimiz bazı mesleklerin aşınmasıyla işsiz kalmaların ortaya çıkmasıdır.

İşsizliğin ikinci nedeni otomasyonun yaygın bir şekilde kullanılmasıyla "emek tasarrufuna" gidilmesidir. İşletmelere otomasyonun girmesiyle çok sayıda işçi işsiz kalmaktadır. İşsizliğin artmasıyla toplumun bir bölümünün aşırı yoksullaşması ortaya çıkar. Çok kötü bir yaşam süren bu işsizler toplumu, ahlaki çöküntünün de etkileriyle toplumun tortuları olurlar. ABD ve gelişmiş bir kısım kapitalist ülkelerde bu işsizler metrolarda ya da yasadışılığın geçerli olduğu gettolarda toplanmışlardır.

Bilimsel teknolojik devrim aynı zamanda global sorunların da yaratıcısı olmuştur. Sözkonusu global sorunların başlıcaları nükleer silahlanma ile ekolojik yapının bozulmasıdır. Her iki sorun da insanlığın geleceğini çok yakından ilgilendiren sorunlardır. 20. yüzyıldan 21. yüzyıla girerken insanlığın varolma ya da yokolması söz konusudur.

Teknolojinin gelişmesi nükleer çekirdek fiziğinin üzerindeki buluşların artmasıyla bu güçlü enerjiden olumsuz yönde yararlanmada atom bombasının yapılması ve bunu Japonya üzerinde denenmesiyle nükleer gücün yıkıcılığı ilk kez pratikte yaşanmıştır. Dünyanın iki sisteme ayrılması ve soğuk savaş, silahlanma yarışını hızlandırmış teknoloji ve bilimin daha da etkinleşmesiyle dünyayı bir kaç kez yok edecek bir nükleer silah yığınağı yaratılmıştır. Hele nükleer silahların ötesinde lazer teknolojisinin geliştirilmesiyle yeni silahlar geliştirilmiş dünyanın ötesinde uzayda da silahlanma başlamıştır.

Yine bilimin ve teknolojinin kullanımında çevre faktörlerinin gözetilmemesi sonucunda hava, toprak ve su aşırı oranlarda kirlenmeye ve tahrip olmaya başlamıştır. Asit yağmurları, karbondioksit ve kükürt oranlarının artması, ozon tabakasının aşınması, deniz ve nehirlerin artıklarla yaşamsal sıvılar olmaktan çıkması, insanın üzerinde yaşadığı doğanın onarılmaz bir biçimde tahrip olmasını getirmiştir. İnsanlığın bu tahripten fazlasıyla etkileneceği mutlaktır.

Bilim ve teknoloji kullanımı özellikle kapitalizmin militarist ve kâr hırsıyla insanlığın başına belalar açmıştır. Ne ki artık bu global sorunlar tek bir sistemin üstesinden geleceği, bunları aşabileceği sorunlar olmaktan çıkmış tüm insanlığın ortaklaşa önlemleriyle kaldırılabileceği somutlanmıştır.

Önümüzdeki dizide bilimsel teknolojik devrimin insanlık kültürüne etkilerini ele alacağız. □

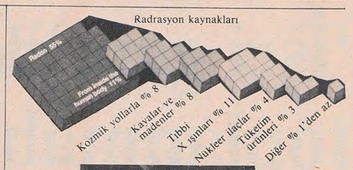

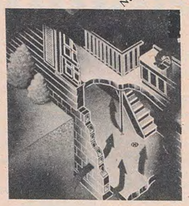

Radon gazı evlerimize, duvar taşlarının gözeneklerinden, temeldeki çatlaklardan ve su borularından girebiliyor.

EPA evleri radondan kurtarmak için temeldeki çatlakların kapatılmasını, evin içine temiz hava pompalanmasını ve radonun evin altına yerleştirilecek borularla dışarıya verilmesini öneriyor.

Görünmez şeytan

Radrasyon % 80'i doğal kaynaklardan, % 20'si insan ürünü maddelerden olmak üzere doğaya yayılıyor. Radon gazı ise bunların içinde % 55'lik payla birinci sırayı alıyor. Radonu göremiyor, koklayamıyor ve tadamıyoruz. Yeryüzündeki uranyumun bozulmasıyla önce serbest kalan radon, evlerimize de duvar taşlarının gözeneklerinden, temeldeki çatlaklardan ve su borularından girebiliyor. Geçtiğimiz günlerde ABD Çevre Koruma Örgütü (E radonun akciğer kanseri ölümlerine her yıl 20000 kişilik katkı bulunduğunu açıkladı. Örgüt ayrıca Birleşik Devletler'de aşağı yukarı her evde bir miktar radon gazının olduğunu da belirtti. EPA evleri radondan kurtarmak için, temeldeki çatlakların kapatılmasını, evin içine temiz hava pompalanmasını ve radonun evin altına yerleştirilecek borularla dışarıya verilmesini öneriyor.

Gürültüsüz müzik

San Fransisko'daki Dolby laboratuvarları yerli pazarlardaki müzik kasetlerindeki gürültüyü büyük ölçüde azaltacak yeni bir kayıt sistemini elektronik ve kayıt endüstrisine sunuyor.

S tipi de denilen sistem birçok profesyonel stüdyonun dijital kayıt yerine kullandığı bölümlü (Spectral) kayıt sisteminin değişik bir versiyonu.

İki sistem arasındaki temel fark "S tipi"nin, yerli kasetlerde anında gürültüyü kesmekte kullanılan Dolby B sistemi ile kısmen uyumlu olması. Dolby stüdyoları sistemin 1990'da tamamen kullanıma girmesini hedefliyor.

Tüm Dolby sistemleri gibi S tipi de, zayıf sinyallerin düzeyini (özellikle yüksek frekansıları) teybe kaydedilmeden önce artırıyor. Kayıt sonrası teyp dinlendiğinde artan sinyaller ilk yerlerine dönüyorlar ve teypteki her çeşit yüksek frekanslı istenmeyen gürültü azalmış oluyor. Dolby B sistem kulağa yarı yarıya azaltılmış gibi gelen gürültü düzeyini 10 desibel azaltıyor. S tipi ise bu gürültü düzeyini 24 desibel azaltıyor. Böylece gürültü nerdeyse duyulmayacak hale geliyor. S tipi, profesyonel SR sistemiyle birlikte bazı filtrelere sahip. Bunlar sürekli sesi kaydediyor ve gürültüden korunması istenen müziğin sadece bu çeşit frekanslarını değiştirebilecek sesi devreye sokan dolaşımları ayarlıyor. Frekans bölümlerinin (spektrum) diğer bölümlerindeki daha güçlü sinyallere dokunulmuyor.

Dolby; S tipi sistemin akım sistemleriyle de uyumlu olduğunu iddia ediyor. S tipi kayıtlı bir plak S tipi şifre çözücüsü olan bir pikapta çalındığında da gürültü azaltımının tamamı kullanılmış olacak.

Eğer birisi, Dolby B devinimli bir kasetçalarda kayıdı dinlerse, yeniden üretilmiş sesin ses aralıklarının sıkıştığını görecektir. Dolby devresine sahip olmayan bir teypteki S-tipi kayıtta ise, sesin daha çok sıkıştığı görülecektir.

New Scientist
29 Nisan 1989

Dünyanın en kötü tadı

Dünyanın en kötü tadının sırrı ABD'de çözüldü. Buluşçuları Garry Hollander ve Mel Blam (New York, Atomergic Chemetal'in Plainviev'de çalışıyorlar) Şimdiye kadar dünyanın en kötü tadı ünvanına sahip **denatonim benzoat** adlı kimyasal karışımdan daha kötü bir tad arıyorlardı, uzun zamandır. Denatonim benzoat çok acı ve şert bir tada sahiptir ve kimi üreticiler endüstriyel alkol ve boyalara içilmelerini önlemek için bu maddeden katarlar. Fakat bilim adamları bununla yetinmeyip, kabloları kemiren fareleri durdurmak ve hayvanların ürünleri yemelerini önlemek için daha da kötü bir tad arıyorlardı.

Denatonim benzoattan beş kat acı olan ve araştırmacıların 100 milyonu bırakıldığında korkunç bir tad verdiğini iddia ettikleri yeni maddenin adı denatonium sakarid. Elde etmek için **denatonium klorid** ve sodyum sakarid suda çözülüyor ve 60C de ısıtılıyor. Karışıma kloroform eklendikten sonra bundan denatonium sakarid elde ediliyor. Karışım inci beyaz bir toz görüntüsünde.

Bu maddeyi elde etmek basit bir laboratuar deneyi gibi görünse de, ABD patent bürosu yasal kullanım için Atomerge'e çok geniş yetkiler verdi. Dena tonium sakaridi herhangi bir şekilde kullanmak isteyen herkes Atomergic'ten lisans almak zorunda.

Bilgisayarda tek parçalı molekül zinciri

Japonlar sık sık Batının temel bilimsel araştırmalarını karlı teknolojik gelişmeler için bir platform olarak kullanmakla suçlanıyorlar. **Matsushita of Osaka** tarafından hazırlanan Avrupa patent başvuruları bu suçlamanın yersiz olduğunu gösteriyor.

Matsushita, bilgisayara bilgi depolama konusunda geniş bir kavramsal buluşun patentini almaya çalışıyor. Amacı bir transistör ağı gibi işlevlere sahip bir tekparçalı molekül zincirini yapabilmek.

Araştırmacılar dinitrobenzeni asetoitril içinde erittiklerini, daha sonra solüsyonu moleküler zincirlerin kristalize yapısına alabilmesi için iki ay beklettiklerini söylüyorlar. Araştırmacılar ayrıca, demir kristalleri veya kurşun pitalokyanine solüsyonu bir kapta eriterek; pirazin kristallerine de, bunları sıvı nitrojenle soğutarak şekil verilebildiğini keşfettiler. Matsushita her halukarda sonucun molekül zinciri olduğunu söylüyor.

Şirket daha sonra, elektriksel yönelimi olan ve olmayan maddeler arasında alternatif molekülleri işleme koyuyor. Araştırmacılar bunu enerji yoluyla -ısı,ışık, basınç, manyetik alan, elektromanyetik dalga-yapıyor. Birinci işlemde (çevrimde) zincir, araştırmacı onu yeni bir eneji patlamasıyla geri döndürünceye kadar aynen kalıyor.

Mr. PERSHING

John Joseph Pershing, 13.9.1860 tarihinde Amerika Birleşik Devletleri'nde, Montana'da doğmuştur. Kişiliğini ve gerçek yeteneklerini daha 1886 yılında ve 26 yaşındayken, 15.000 kişilik bir ordu'ya, Arizona'da yerliler üzerine yaptıkları soykırım savaşlarında ortaya koymuş ve ardından çok ölü bırakması, kıyıcılığı ve de acımasızlığı nedeniyle kendisine "Black Jack" adı verilmiştir... Pershing, özellikle Batı Prearie yerlilerine karşı sürdürdüğü toplam öldürme girişimleri sonunda ortaya çıkan tartışmalar sonucu Washington'a geri çağrılmış ve ABD içindeki görevlerine son verilmiştir... Ancak, "En güzel Indian, ölü Indian'dır" sözü, eşine az rastgelinen bir kara mizah örneği olarak Black Jack Pershing tarafından tarihe kazınmıştır...

Black Jack Pershing, 1898 tarihinde, o zamanlar İspanyol sömürgesi olan Küba'ya gitmiş ve Karibik Adaları'nın Amerikanlaştırılması için savaşmıştır. 1904 yılında, Rus-Japon savaşı başladığında, Tokyo'da ateşemiliter olan Pershing, bu kez de Kore'nin Amerikanlaştırılması için büyük çaba harcamıştır. 1914 yılında Meksika'da, Pancho Villa yönetimindeki bağımsızlık hareketlerini bastırmak ve Meksika petrollerine el koymak için giden ordunun komutanlığını da yine Black Jack Pershing üstlenmiştir...

Bütün bu üstün başarıları sonucu, ödüllendirilmek amacıyla Avrupa'daki Amerikan orduları komutanlığına atanan Pershing, sonradan 1921-1924 yılları arasında Amerika Birleşik Devletleri Genel Kurmay Başkanlığına getirilmiş ve 15.7.1948 tarihinde ölmüştür. Anısı, nükleer başlıklı atom füzelerinde yaşatılmaktadır...

Kimi insanların adları eğitim kuruluşlarına, müzelere, kültür merkezlerine konur. Kimilerininse nükleer başlıklı füzelere... Ancak, adının kondığı nükleer başlıklı füzelerle kişiliği ve tüm yaşam öyküsü bu denli büyük bir uyum gösteren ikinci bir örneği bulmanın zor olduğu kanısındayız... *

* **Serol Teber, Nükleer Savaş ve Gezegenin Biyolojik-İklimsel Yıkımı, s.128-129**

GELİŞEN İŞÇİ HAREKETİ ve GENÇLİK

Bülent Uyguner

Bazen hapishanelerin beton duvarlarında bir çiçek açtığı olur. Gidip yakından incelediğimizde ufacık bir çatlağın ovuğunda rüzgârın etkisiyle de tohum ve toprağın buluştuğunu yağmur ve çeşitli doğa faktörlerinin birleşmesiyle yaşamın filizlendiğini görürüz. Buna beton gülü demek te mümkün. İşte 12 Eylül'ün halkın üzerine döktüğü betonların çatlakları arasında yeni beton gülleri filizlenmekte, her türlü felakete karşı dayanıklı yapılmış betonları yerle bir etmektedir. Son seçimlerde 12 Eylül yönetiminin siyasi iktidarının toplumsal tabanını yitirmesinin ardından yükselen işçi hareketleri ve 1 Mayıs olayları açan beton güllerinin ifadesidir. Gelişen toplumsal mücadele dalga dalga yayılmaktadır. Artık bıçak kemiğe dayanmış, korkunun ecele faydası olmadığı anlaşılmış ve dişe diş bir mücadele dönemi başlamıştır.

Toplumun çeşitli kesimlerinin son yıllarda gösterdiği eylemlilik, ideolojik ve örgütsel arayış çabaları meyvalarını vermeye başladı. 12 Eylül'ün getirdiği yılgınlık ve dağınıklık yerini toparlanmaya ve tepkisini ifade etmeye bıraktı. Gençliğin aydın kesimini oluşturan öğrenci gençliğin 1984 yılında başlattığı dernekleşme ve haklarını alma mücadelesi henüz kalıcı bir örgütlenme ve yığınsallaşma sağlamasa bile dinamik bir güç olarak toplumsal mücadelede yerini alıyor. Kadınlar son kurultayda görüldüğü gibi salt toplumsal mücadelenin bir nüvesi olarak değil, kendi kadın kimliklerine sahip çıkarak geliyorlar. Öğretmenler geçmişten gelen örgütlenme geleneğiyle, daha ileri bir hedefe yönelik olarak sendikal hakların kazanılması için örgütleniyorlar. Barolar ve mesleki kuruluşlar ellerini ve kollarını bağlayan yasaklara rağmen, bu yasakları aşmanın çabası içindeler. Nihayet işçi sınıfı tekrar tarih sahnesine çıkıp, 12 Eylül'ün ve kapitalizmin sonuçlarına karşı tüm toplumsal kesimlerin öncüsü ve belirleyicisi olduklarını gösterdi. Eylem süresince tüm toplumsal kesimlerin dikkatlerini üzerlerinde topladılar. Topluma giydirilen kefeni yırtıp, yasakların üstüne yürüdüler. Etle tırnak gibi birbirine sımsıkı bağlı ekmek ve demokrasi kavgası verdiler.

1984'te Netaş greviyle başlayan işçi eylemleri 1989'da 600.000 kamu kesimi işçisinin eylemleriyle doruk noktasına varmıştır. Kendisini "Açız" sloganı ile ifade eden bu eylemler 12 Eylül'ün ekonomi politikasına yöneliktir. Ücret zammı ve ekmek kavgası ile başlayan bu eylemler daha sonra "hükümetin istifa"sına, "işçiler elele genel greve" sloganına oradan "ülkeye demokrasi, sendikaya demokrasi" talebine sıçramıştır. Bu bir anlık tepki değil, 9 yıldır süren baskıya karşı işçi sınıfının tepkisidir. Ekonomik karakteri ağır basan eylemler olarak gözükmesinin nedenini başka faktörlerde aramak gerekir. Doğru bir siyasi ve sendikal önderliğin olmayışı işçi hareketinin en büyük zaafıdır. Eylemlerin ekonomik niteliği öne çıksa bile bunun kesinlikle ekonomist bir eğilim olmadığını görmek gerekir.

İlkbahar eylemlerinin diğer bir önemli özelliği ise yığınsallığı ve doğudan batıya kadar yayılmış olmasıdır. Türkiye Cumhuriyeti tarihinde ilk defa işçi eylemlerine şahit olmuş kasaba ve şehirler ortaya çıkıyor. Eylemin Türkiye işçi sınıfı tarihinde ilk defa bu kadar destek ve sempati toplamasının nedeni ilkbahar eylemlerinin tüm çalışan kesimlerin özlem ve isteklerini ifade etmesindendir. İşçi sınıfının sokağa taşıyan bu öfke, 9 yıldır gaspedilen haklara, sandığa hapsedilen demokrasi oyunlarına sefalete ve geleceksizliğe hayır demektir.

İşçi sınıfı Mart-Nisan eylemlerinde saç, sakal bırakmak, toplu viziteye çıkmak, yalnayak yürümek, yemek boykotu yapmak, açlık grevi yapmak, servis araçlarına binmemek, boşanma vb. akla-hayale gelmedik yepyeni eylem biçimleri denemiştir. Eylem biçimlerindeki doğru seçim yığınsallığı beraberinde getirmiştir. Mücadele biçimlerini belirleyen içinde yaşanılan toplumsal koşullar ile güç dengesi, bilinç, örgütlülük ve çıkarlarının düzeyidir. Bu eylemler üretimi birinci elden etkilemeseler bile sınıfı kazanmada ve kitleselliği sağlamada çok önemli bir işlev görürler. Burada eylemin biçiminden öte işlevinin eylemci işçiye ne kazandırdığına bakmak gerek. Tüm bu eylem biçimlerine katılan işçiler 12 Eylül anayasasının 54. maddesini bizzat eylem içerisinde askıya almışlardır. 12 Eylül'ün getirdiği yasaklar tek tek aşılmış ve geçersiz kılınmıştır. Yasallık değil meşruiyet öne çıkmıştır. Vizite ve çıkma adı altında toplantı ve gösteri yürüyüşleri yasası bizzat çiğnenerek, özgürce ve kimseden izin almadan gösteri ve yürüyüş yapmışlardır. Üretimi yavaşlatarak sınıf olmadan gösteri ve yürüyüş yapmışlardır. Üretimi yavaşlatarak ve makinaya zarar vererek ortadan kaldıran etmen sınıf bilincinin tüm işçi sınıfı içerisinde hakim kılınması ve siyasi önderliğin sağlanmasında yatar. Siyasi önderliğin olmadığı ve merkezi sendikal düzeyde programlı bir yönlendirmenin olmadığı ilkbahar eylemleri, kendiliğindenci karakterin ağır bastığı eylemlerdir.

Hareketin kendiliğindenci olması sınıfın hareketinin önemini küçültmez. Bu eylemler kendiliğindenci oldukları kadar da kitleseldir, sınıfın doğasından kaynaklanmaktadır.

Eylemdeki işçilerin özelliklerine bakarsak şunları görürüz; kamu kesimi işçilerin yüzde 60'ının yaşı 25 ile 40 yaş arasındadır. Genç bir işçi sınıfı ile karşı karşıyayız. Sınıfa 12 Eylül sonrası yeni dinamik unsurlar katılmıştır. Eylemlerde, sendikal çalışmalarda, işyeri çalışmalarında bu genç unsurlar çok önemli rol oynamaktadır. Her 100 işçiden 35 tanesi işçi çocuğu olarak baba meslejini sürdürmektedir. Bu da bize proleter oğlu proleter olan ikinci bir proleter kuşağın ortaya çıktığını gösteriyor. 80 sonrası ortaya çıkan sınıfın yapısındaki diğer bir önemli değişiklik ise yapıları araştırmalarda teknik lise, sanat okulu ve meslek lisesi mezunlarının kamu kesiminde çalışan toplam işçilere oranı yüzde 17-18 olması. En az ortaokul mezunu olanların sayısı yüzde 35-40 arasında bulunuyor. Sınıfın yüzde 60'ını aşan bölümü de ilkokul mezunu. İşsizliğin artması hızla diplomalı işçi sayısını da artırıyor, bu da işçi hareketinin eğitim ve bilinç seviyesinin yükselmesini, sorunlarını daha çabuk kavrayıp harekete geçmesine yol açıyor. Ayrıca kamu kesiminde çalışan işçilerin yarısı kiralık evde oturuyor, ödenen kiranın aylık ücrete oranı da yüzde 35-40'lara ulaşıyor. İşçiler hızla yoksullaşırken işgücünden satacak başka birşeyleri kalmıyor. Bu durum sınıf içi farklılıkları hızla ortadan kaldırıp tüm sınıfın birlikteliğini ve mücadelesini güçlendiriyor.

Son yapılan toplu iş sözleşmeleriyle işçi eylemleri durmuş gözükmektedir. Verilen zamlar çok kısa bir sürede geri alınacaktır. Seçimlere girilmesiyle belki bu süreç biraz ertelenecektir. İlkbahar eylemlerinin kazanımlarından çok, bu eylemlerin işçi sınıfının bilincinde ve örgütlülük düzeyinde yaptığı sıçrama önemlidir. İşçi sınıfının bilincindeki bu sıçrama sendikalara da yansıyacak ve Türk-İş kongresinde de önemli değişikliklere yol açacaktır. Sendikaların ve Türk-İş'in demokratikleştirilmesi hedefi daha bir yakınlaşacaktır. İş-Ekmek-Özgürlük mücadelesinin kazanılmasında ve 12 Eylül'ün gönderilmesinde işçi sınıfı önümüzdeki dönemlerde belirleyici rol oynayacaktır.

Nasıl ki 15-16 Haziran eylemleri işçi sınıfının tarihinde çok önemli bir yere sahipse ve bu gelenek DİSK'leri, 1 Mayısları, DGM direnişlerini, "Faşizme İhtar" eylemlerini yaratmışsa, 1989 Türkiyesi'nde yükselen işçi hareketinin ilkbahar eylemleri de gelecekte çok önemli sonuçlar doğuracaktır.

12 Eylül sonrası mücadeleye atılan öğrenci gençlik kuşağı ilk defa ilkbahar eylemleriyle işçi sınıfını yakından tanıyıp, anlama olanağına kavuşmuştur. Bugüne kadar yakınlarından, ailesinden, çevresinden veya kitaplardan tanıdığı işçi sınıfını mücadele içinde görmüş ve yarattığı sonuçlar itibariyle değerlendirme olanağına kavuşmuştur. Nasıl ki 15-16 Haziren eylemleri sınıf dışı görüşleri safdışı edip, tüm sınıf ve katmanların öncüsü, umudu ve anayörüngesi olduğunu göstermişse, ilkbahar eylemleri de yarattığı etki, kapsadığı alan, sınıfın örgütlülüğü, disiplini, ortak davranışı ve kararlı tavrı açısından öğrenci gençliğe öğretici derslerle doludur.

İlkbahar eylemleriyle işçi sınıfını tanıyan gençlik kendi konumundan kaynaklanan örgütsüz ve cılızlığına rağmen işçi sınıfı ile dayanışmasını sürdürmeye çalışmıştır. Fabrika ziyaretleri, okul forumlarıyla, şöhretlerileyle öğrenci gençlik işçi eylemlerine sessiz kalmamıştır. Fakat bu dayanışma ve destek kampanyaları yetersiz ve ses getirmekten uzak olmuştur. Bunda öğrenci hareketinin içinde bulunduğu tıkanıklık ve dernekleşme sürecinin henüz oturmamış olmasının payı büyüktür. Bu eksikliğin yanı sıra öğrenci gençliği de etkileyen genel bir nesnel durum vardır. İşçi sınıfı tarihsel gelişimi doğrultusunda ilerlerken toplumun diğer kesimlerinin de öncülüğünü üstlenmiş olur. Bu öncülük kendisini ekonomik, ideolojik ve siyasi mücadelede somutlar. Bunu yerine getirecek olan aygıt da partidir. Siyasi bir önderlikten yoksun işçi hareketi toplumun diğer kesimlerinin öncülüğünü üstlenemez.

Ülkemizde siyasi önderlik sorunu çözümlenemediğinden dolayı işçi sınıfı hareketinin demokratik gençlik hareketi üzerindeki bilimsel tutum, yöntem ve çalışma uslubu yerleşmemiştir. Aynı şekilde işçi sınıfının öğrenci gençlikle dayanışmasını somutladığı eylemler tarihimizde çok azdır. Sadece 12 Eylül öncesi 16 Mart katliamını protesto eden DİSK'in iki saatlik faşizme ihtar eylemi vardır. Bu sorunun aşılması büyük bir demokratik ve dinamik güç olan öğrenci gençliğin toplumsal mücadele de işçi sınıfı yandaşlığına kazanılmasını da beraberinde getirecektir.

Bu eksikliğin varolması bizim gençlik içerisinde işçi sınıfı bilimi ve uslubunu kazandırmada durmadan, ısrarla çalışmamızı engellemez. Zaten işçi sınıfı hareketinin yaşamın her alanında ağırlığını hissetmemek mümkün değildir. Öğrenci gençlik büyük bir demokratik potansiyeli bünyesinde barındırırken, siyasi olarak işçi sınıfı bilimini seçmiş pek çok öğrenci de bulunmaktadır. Sosyalist öğrencilerin varlığı öğrenci gençlik içerisinde işçi sınıfı biliminin yaygınlaşması getirirken, diğer yandan demokratik öğrenci hareketinin işçi sınıfı hareketi ile birlikteliğini de beraberinde getirecektir. Sosyalist öğrencilerin varlığı bunun güvencesidir. Öğrenci gençlik ilkbahar eylemlerinde kıssadan hisse ne kazanabilir diye baktığımızda şunları görüyoruz.

* Öğrenci gençlik hâlâ öğrenci derneklerine kim üye olabilir, DKÖ'ler nedir, ilkeler neler olmalıdır diye tartışırken, işçi sınıfı sendikal örgütlemede kapsadığı tüm işçileri dini ve siyasi görüşlerine bakmaksızın biraraya getirebilmiş ve kendi hakları için mücadeleye götürmüştür.

* Öğrenci dernekleri hâlâ en temel sorunları olan YÖK'e karşı gerçekten etkili ve yığınsal bir kampanya düzenleyemezken, 50-100 kişiyle sürekli kendini tekrarlayan eylem biçimleri gündeme gelmektedir. 50-100 kişi biraraya geldiklerinde hemen korsan eylem kararı çıkmakta, şimdi o da yetmeyip 50 kişiyle okul işgal edilmeye kalkışılmaktadır. Belki de ilerde "militan" öğrenci sayısında düşüş olursa korsan ve işgal kararları 10-20 kişiyle yapılabilecektir. Böylece kendilerini geniş öğrenci gençliğin iradesi yerine koyup onlar adına eylem yapma yetkisini kendilerinde görmektedirler. Böylece işin kolayına kaçılmakta, zor ama doğru olan uzun vadeli kitle çalışması terkedilmektedir. Oysa ilkbahar eylemlerinde görüldüğü gibi işçiler her gün yeni bir eylem biçimi denemişler, işkolundaki tüm işçileri kapsayan kitle ve sınıf çizgisini izlemeye çalışmışlardır. Kimse 50-100 kişilik "kahramanların" iradesini işçi sınıfının iradesi yerine koymaya kalkışmamıştır.

* Öğrenci gençlik 3-5 dakikada yapıp dağıldığı ama onun üzerine sayfalarca dil döktüğü "korsan eylem" daha doğru bir ifadeyle yasa dışı gösterileri işçi sınıfı iki ay boyunca her gün ve kitlesel olarak ve kendinden emin bir şekilde gerçekleştirmiş ve yasadışı gösterinin de nasıl yapılabileceğini göstermiştir.

** İlkbahar eylemleriyle istatistiki bilgiler Panoroma dergisinden alınmıştır.*

"Hükümet istifa": Gençler, işçilerin olanaksızlıklar içerisinde bulduğu yaratıcı eylem biçimlerini iyi değerlendirmelidirler.

Ücret zammı ve ekmek kavgası ile başlayan bu eylemler daha sonra "hükümetin istifasına", "işçiler elele genel greve" sloganına oradan "ülkeye demokrasi, sendikaya demokrasi" talebine sıçramıştır. Bu bir anlık bir tepki değil, 9 yıldır süren baskıya işçi sınıfının tepkisidir.

"Kafasına vurma aptal olacak"

Şeref Şen

1 Mayıs ve sonrasında yaşanılan olaylarda basınımız polisle yakinen ve bir kez daha tanışma olanağı buldu. Kolları kırılanların yanında (Filistinliler'in kulakları çınlasın...) dövülen-beyin sarsıntısı geçiren gazeteciler de var. Bu arada polislerin gazeteci arkadaşlarımızla, anne ve eş tarafından "hısım-akraba" olmak istekleri de sık sık dile getirildi.

Hürriyet gazetesi yazarlarından sayın Oktay Ekşi'de polislerin "hısımlık" istekleri-rendon nasibini alanlardan. Nedeni de şu: (Galiba 2 Mayıs 1989 tarihli) yazısında sayın Oktay Ekşi, 1 Mayıs'ta ölümle sonuçlanan olaylar olmasını, polisin silah kullanmasını, gazetecilerin dövülmesini kınamış ve polisin "uygar ülkeler"deki gibi, "plastik mermi", "basınçlı su", "cop" ve "panzer" gibi, "uygar" araçlarla gösterileri önlemesi gerektiğini belirtmiş.

Tiraji yarım milyonu aşan büyük bir gazetenin yazarının "Uygar ülkelerde insanların toplantı ve gösteri yürüyüşü yapma hakkı vardır. Kimseye işgal ordusunun askeri gibi davranamazsınız!.." demek yerine, "biraz dikkatli dövün", "hiç değilse öldürmeyin..", "bari plastik mermi kullansaydınız..." anlamına gelecek, adeta, cocuğunu döven babaya, annenin yaptığı "kafasına vurma aptal olacak!.." benzeri uyarılarda bulunmasına mı, bunu bile hazmedemeyenlere mi şaşmalı?..

Takdir edilmek

Ahmet Akcan

1 Mayıs 1989. Saat 12.00 suları. Las-Petkim-İş'in Mecidiyeköy'deki Genel Merkezi'ndeyiz. İçerisi gazetecilerle dolu. Bir de şaşkın ve öfkeli işçiler var. Gerçi sayıları pek fazla değil ama gelmişler. "1 Mayıs günü Şişli Abide-i Hürriyet Meydanı'ndayız..." diyenlerin, daha o sabah bile gazete ilanları ile kendilerini işçi sınıfının bayramını kutlamaya çağıranların neler söyleyeceklerini, niçin aşağıya, yanlarına gelmediklerini öğrenmek için gelmişler.

İçeride, Tertip Komitesi üyesi 7 sendikanın genel başkanları toplantı halindeler. Az önce polis Şişli'de, Mecidiyeköy'de insanlara saldırdı. Gözaltına alınanlar var. Taksim'de ölenlerin olduğu söyleniyor.

Toplantı uzadıkça uzuyor. Gazeteciler sabırsız, en çok da işçiler. Herkes bir "açıklama" bekliyor. Çaylı-kuru pastalı toplantıdan, biraz sonra basın toplantısı yapılacağı haberi sözüyor dışarıya. Hep birlikte toplantı salonuna yürüyoruz. İçerisi kalabalık ve elbette yalnızca gazeteciler yok.

Biraz sonra 7 genel başkan toplantı salonuna giriyorlar. Kendilerine ayrılan yerlere otururken, yüzlerindeki ifadeyi, ne düşündüklerini anlamak istiyorum.

Tertip Komitesi adına Petrol-İş Genel Başkan'ı "Basınımızın değerli mensupları..." diye başlayan açıklamasını okuyor. "Ne garip" diye düşünüyorum. "İşçilere birşey açıklanmayacak mı?..." Sözcü tekdüzelikle devam ediyor: "Provakasyona alet olmak... sorumluluk..." "Bu sabah mı ayrıldınız yanıtı bunların?" diye düşünüyorum. "Bir aydır verilen ilanların anlamı neydi?.."

Sözcükler havada uçuşuyor. Bir an her şey anlamsız geliyor. Fantastik bir film izler gibiyim sanki. Ya da "Yeni Dalga"nın o "anlamsız" diyaloglarından biri sergileniyor karşımda.

Bir gazeteci soruyor: "Sizin çağrınıza uyarak 1 Mayıs'ı kutlamak isteyenler işçiler, ilanlarla çağırdığınız dostlarınız, 1 Mayıs alanı ilan ettiğiniz Abide-i Hürriyet Meydanı'na ulaşmak için dövülüyor, yerlerde sürükleniyor. Oraya gitmeyecek misiniz? Aşağıya inmeyecek misiniz?..."

Sendikanın büyük bir işhanının 7. katındaki Genel Merkez'i hareketleniyor. Hepimiz sorunun heyecanı içindeyiz. Hâlâ bir "açıklama" bekliyoruz.

Sözcü başını hafifçe geriye doğru atıyor. Önce sağa, sonra sola doğru çevirerek "Efendim... şimdi... takdir edersiniz ki..." diye başlayan "yanıt"ını sunuyor. Ne dediğini anlamıyoruz.

Bir başka gazeteci yineliyor soruyu: "Aşağıya inmeyecek misiniz?.."

Yanıt yine anlamsızlıklarla dolu.

Politikacıların kitle ve basın toplantıları için konuşma dersi aldıkları geliyor akhma. Sözcü sanki ders almış gibi konuşuyor. Sorular ne olursa olsun, bir şekilde hazırladığı -hazırladıkları- metni yineliyor.

Karşımızda 7 sendikanın genel başkanı oturuyor. Sözcü "açıklamalar"da bulunuyor, diğerleri suskun, -bazıları başı önüne eğik- oturuyorlar.

"18 yaşında bir işçiyi öldürmüşler..." diye giriyor salona biri.

Sözcü devam ediyor: "Efendim takdir edersiniz ki..."

"Hiç utanıyorlar mı acaba?.." diye düşünüyorum.

1 MAYIS TUTUKLULARI SERBEST BIRAKILSIN

Tüm dünyada işçilerin birlik, mücadele ve dayanışma günü olarak 100 yıldır kutlanan 1 Mayıs bu yıl ülkemizde çağdışı siyasal iktidarın yarattığı terörle engellenmek istenmiştir. 1 Mayıs'ta öldürülen M.Dalcı'nın cenazesinde aynı terör daha da azdırılarak halka karşı ikinci bir suç işlenmiştir.

Ülkemizin bugünü ve aydınlık geleceğine karşı sorumluluğu olan biz aşağıda imzası bulunanlar;

— 1 Mayıs'ta ve cenazede tutuklananların derhal serbest bırakılmalarını,

— Yaratılan bu vahşet ortamının tüm sorumlularının açığa çıkartılıp hesap sorulmasını,

— Basın özgürlüğüne ve basın emekçilerine yönelik baskı ve saldırılara son verilmesini,

— 1 Mayıs üzerindeki çağdışı baskı ve yasakların kaldırılmasını istiyoruz...

Not: Bu ilan 31.5.1989 günkü Cumhuriyet gazetesinde yaklaşık 800 imzayla beraber yayınlandı.

USTAYI ANIYORUZ

One müthiş bir şair duyarlığıdır ki, ölümünden bir ay önce yazmıştır bu şiiri. Ölümden önce ölümü duyabilmek, onun vazgeçilmez gerçeğiyle alay etmek, ölümün doğal diyalektiğini kavramaktan geçer. Evet, ardından yirmi altı yıl geçmesine karşın, hala kavuşturamadık seni toprağına memleketinin. Senin o kendi kendinden bile gizleyerek/ sarkık bıyıkları altından gülen halkının eseri olan memleketin. Seni alanlarda, şarkılarda, şiirlerde ve iki sevgilinin tutuştuğu ellerinin ter bastığı yerde yaşatıyor. Yaşatacak. Yitirişimizden yirmi altı yıl sonra saygıyla anıyoruz.

CENAZE MERASİMİM

Bizim avludan mı kalkacak cenazem?
Nasıl indireceksiniz beni üçüncü kattan?
Asansöre sığmaz tabut,
merdivenlerse daracık.

Belki avlu da dizboyu ve güvercinler olacak,
belki kar yağacak çocuk çığlıklarıyla dolu,
belki ıslak asfalttıyla yağmur,
ve avluda çöp bidonları duracak her zamanki gibi.

Kamyona, yerli gelenekle, yüzüm açık yükleneceksem,
birşey damlayabilir alnıma bir güvercinden: Uğurdur.
Bando gelse de, gelmese de çocuklar gelecek yanıma,
meraklıdır ölülere çocuklar.

Bakacak arkamdan mutfak penceremiz,
Balkonumuz geçirecek beni çamaşırlarıyla.
Ben bu avluda bahtiyar yaşadım bilemediğiniz kadar.
Avludaşlarım, uzun ömürler dilerim hepinize...

Nisan 1963

Nâzım Hikmet

Tiyatro yapmak isteyenleri bekliyoruz

Bilindiği gibi Basın Müzesi 9 Mayıs 1988'de etkinliklerine başladı. Daha yerinde bir deyişle o gün açıldı. Ve geçenlerde de birinci yıldönümünü çeşitli etkinliklerle geniş biçimde kutladı. Bu kutlama sürecinde basınyayın organlarının organsal katkılarını unutamıyoruz.

Yaklaşık bir yılda neler yaptık Bir kez ülkemizdeki toplumsal-ekonomik sorunsallara karşın, olabildiğince geniş kamuoyuna açıldık. Giriş katımızda çeşitli matbaa ve basım üretim araç-gereçlerini sergiledik-sergiliyoruz, ikinci katımızda İbrahim Müteferrika Odası oluşturduk ve çok sıcak ilgi görüyor, resim ve diğer plastik-görsel sanatları sanatseverlerin dikkatine sunmak için önemli bir galeri -leroluşturduk, bir belgeleme ve kitaplık oluşturduk ve gün geçtikçe, aydınların araştırmainceleme sorunlarına daha geniş biçimde yanıt verir duruma gelmeye başladı,tüm bunların yanında çağdaş-çağcıl müzecilik anlayışından yola çıkarak çeşitli kültür-sanat kursları açtık. Örnekse: Minyatür, resim, özgün-baskı resim, gravür, bilgisayr... ve en önemlisi tiyatro.

Tiyatro bölümümüzü 1 Ekim 1988'de H. Hilmi Bulunmaz yönetiminde kurduk. Yine aynı tarihte yaptığımız yetenek sınavıyla kırkbir oyuncu adayıyla çalışmalara

başladık. Kasım ayının başında Pazartesi Tiyatro Söyleşileri'ne başladık ve çeşitli ustaları konuk ettik. Örnekse, Melih Cevdet Anday, Ayla Algan, Haluk Şevket Ataseven, Zehra Ipşiroğlu, Seçkin Selvi Cılızoğlu, Engin Uludağlı ve adlarını bu kısa tanıtmalık basın bülteni- kapsamında sıralamamızın pek olası olamayacağı ustalar...

Bunun yanı sıra Ocak/89 başında Pazartesi Oyunları'na başladık ve Necati Cumali, Aziz Nesin, M.C.Anday, Gogol, Çehov, Oktay Rıfat, Franz Kafka, Bülent Demir... gibi yazarların oyunlarını sunduk.

Sekiz ay önce eğitime başlayan oyuncu adaylarının bir çoğu oyuncu kıvamına geldi ve sertifika aldılar. Eğitimimizin başarısı salt ülkemizde değil, dünyada da yankılar yaptı. Ornekse ünlü Polonyalı tiyatro ustası Josef Szajna bizden övgüyle söz etti... Bununla birlikte çeşitli topluluklarla ilişkimiz var. Örnekse Piccli Teatro di Milano...

Bu tescil edilen başarımızın, gelen istemler doğrultusunda bir yaz okulu biçiminde sürdürmek istiyoruz: 15 Haziran-15 Eylül sürecini kapsayan bir eğitimi erekliyoruz ve salt 12-18 yaş takımına yönelik çalışacağız, okulların dinlencede olmasını fırsat bilip tiyatro yapmak isteyenleri bekliyoruz.

ÖYKÜ

KADIN

Gürhan Gezer

Bir cuma akşamı.

Çay suyunun kaynadığı vakit, çayı demledi. Mobilyacıya yeni yaptırdığı yumuşak şirin koltuklarına gömüldü. Bir ara gözü camın dışarısına daldı. Ne hayal ediyordu acaba? Suratında ergenlik çağında onu rahatsız edip, sinirlerini bozan siviceleri yoktu. Gözleri buğulanmış bir camı andırmaktaydı. Maviydi. Saçları doğuştan kumraldı. Boyu posu yerinde, eli ayağı düzgün bir insandı. Kimi kızların havai bir bakışla aşık oldukları tiplere benzemiyordu. Evli de değildi. Kendine yakışan bir işi vardı. Dışarıya bakıp kafasından neler geçiriyordu? Sosyal yaşantısında kaybolup gitmek gibi korkusu yoktu. Erkekti. Evlenmelimiydi bir kadınla? Evlendiği zaman eskisi gibi özgür olamayacağını anımsadı. Yoldan geçen kızlara laf atmak, çıplak bir afroditi hayal edip mastürbasyon ..... yok olabilecek nitelikteki unsurlar arasında sayılabilirdi. Düşündü. Suratının aldığı şekil, gülümseyen bir insanı anımsatıyordu. Kendi kendine mırıldanırken bir yandan çayını yudumladı. Dumanı ile kendini rahatlamış gibi hissetmesine sebep olan sigarası parmaklarının arasından kaymaya başladı. Cama baktı. Akşam olmasına rağmen ortalık gündüz gibiydi. Camda kendisini gördü. Gölgesi karşında duruyordu. Gözü daldı. Tıpkı ayna karşısında duruyor gibiydi. Aynadaki adam saçlarını düzeltti.

- Sevgilim.
- Efendim canım.
- Yemek hazır olmadı mı?
- Seni bekliyorum.

Adam yemek yemek için salona girdi. Odanın içinde gölgeleri meydana çıkaran mum ışığı eşliğinde yemeklerini yemeğe başladılar. Kadehlerini havada tokuşturdular. İçlerini sevgi sarmıştı. Adamın keskin, kadının saf, dişiliğini meydana çıkaran süzmeli bakışları mumun odak noktası olamamıştı. Yemeklerini bitirmelerine rağmen içki kadehleri boşalır boşalmaz yenisi doluyordu. Ardı arkası kesilmek bilmedi. Gece yarısı olmuşmuydu haberleri bile yoktu. Sohbetleri koyuydu. Kelimeler cümleleri meydana getiriyor sohbet uzadıkça uzuyordu.

Sustular.

Evin içerisini sessizlik aldı götürdü. Yatak odasında ipek yorganından seten sabahlıklara kadar her şey vardı. Adam kadının elbisesini yavaşça açtı. Eli titredi. Yutkundu. Kadın çırılçıplak soyunup kadının karşısına geçti. Adam ayaklarından süzmeye başladı kadını. Bacakları sütun gibi düzgün, edep yerine bakmamış gibi yaptı, diri göğüsleri ile kadının o şuh bakışları birleşti. Adam irkildi. Korkmuşmuydu? Yoksa hayatında hiçbir kadınla sevişmemiş miydi? Kadın boynuna sarıldı ve adamı öpmeye başladı. O şuh öpüşmelerinden biriydi ki adamla birlikte yatağın içinde yok oldular... Elindeki sigara sonuna gelmiş o ise hâlâ camı ayna zannetmekteydi, hâlâ adamı ve kadını merak etmekteydi. Çay bardağı boşalmıştı. Kalktı. Kendine çay doldurdu. O sevgi ile dolu saf dişiliğini meydana çıkaran süzmeli gözlere sahip olan kadını bir kere daha düşündü. Gerçekten hoş bir yaratık. Varolmasına rağmen değerleri bilinmiyor diye kafasından geçirdi. Esnedi. Uyuması gerekiyordu. Televizyonun önünden kalkıpta yatamıyordu. Bir daha esnedi olacak gibi değil gidip hemen yatmalıydı. Dışarıya baktı. Iıh düşünmemeliydi artık. Televizyonda reklamlarda yine karşısına o yaratık çıkmıştı. Harika birşey diye mırıldandı. Bir reklam filmine göre oldukça hızlı ve çok güzel bir KADIN'dı. Televizyonu kapattı. Beyindeki sorulara hiç cevap vermeye niyeti yok gibi yatağına uzandı...

Gece yarısıydı...

"Ferhangişeyler" Bursa'da

Ferhan Şensoy 24 Mayıs akşamı Bursa'daydı. Dah önce pekçok kez oynadığı **"Ferhangi Şeyler"**i Bursa'da ikinci kez sergiledi. Son olaylara göre espirilerinde yaptığı bazı değişiklikler, oyunun çok daha güncel olmasını sağladı. Toplumumuzu ve politikacıları öylesine şirin eleştiridi ki salondaki herkesin beğenisini kazandı. Ferhan Şensoy, bize aslında elimizin altında olan ancak bir türlü almaya yeltenmediğimiz haklarımızı da gösterdi. Telefonu açmama hakkı, beş dakikada boşanabilme hakkı, ev sahibine taviz vermeme hakkı bunlardan bazılarıydı. Bir de gözümüzde kaçmayan ve yürekten kutladığımız bir nokta daha vardı ki, o da malum şirin papatyalarımızdı... Bilet fiyatlarının aşırı pahalı olması hemen herkesin dikkatini çekti. Bu fiyatlar Ferhan Şensoy hayranı çoğu kişinin oyuna gitmesine olanak vermeyecek kadar yüksekti. Biz de Ferhan Şensoy'la birlikte yani oyundan az önce bu organizasyonu yapanların papatyalar olduğunu öğrendik.

Ferhangi Şeyler: İki yıldır ilgiyle izleniyor.

Papatyalar oyun öncesinde fazlasıyla mutlu, şık ve edalıydı. Oyunla birlikte, hem biraz oyuna getirilmişliğin, hem de oyunu izleyemeyenlerin acısını çıkartmak istercesine Ferhan Şensoy'dan papatyalara doğru gergin bir taşlama yağmuru başladı. Salondaki herkes mutlu herkes neşeliydi ve yürekten alkışlıyorlardı güldürü ustamızı. Papatyalar hariç... Ferhan Şensoy'u kullanarak sempati toplayabilme sevinci, papatyalar için rezil olmanın utancına dönüştü. Teşekkürler Ferhan Şensoy. Oyununu gidenler gitmeyenlere anlatacak nasılsa. Papatyalar hariç...

Kaç Pir Sultan yaşadı?

Xe'nia Celnarova:
1966'da Şarl Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nin Doğubilim Bölümü'nden Türkolog olarak mezun oldu. Daha sonra Çekoslovak Bilimler Akademisi'nde çalışmaya başladı. Türk edebiyatıyla ilgili sayısız makalesinin yanı sıra çağdaş Türk edebiyatından çeviriler de yapıyor. Köroğlu Destanları üzerine bir incelemesi kitap olarak yayınlandı.

■ Türk edebiyatını seçmenizin özel bir nedeni var mıydı?

□ Hayır. Liseyi bitirdiğimde Türk edebiyatı ile ilgili hiçbir şey bilmiyordum. Türkiye hakkında da çok az şey biliyordum. Ama üniversitede Türk edebiyatıyla tanışınca çok sevdim. Üniversiteyi bitirdikten ve Türkiye'ye gelmeye başladıktan sonra ise çok çok sevindim.

■ Türkiye'ye bir toplantıya katılmak için geldiniz. Bir de bildiri sunduğunuzu biliyoruz. Katıldığınız toplantı ve sunduğunuz bildiri hakkında açıklamalarda bulunur musunuz?

□ Türkiye'ye daha önce de gelmiştim. İstanbul'da her üç yılda bir yapılan **Türkoloji Kongereleri**'ne katılıyorum. Üç kez katıldım bu toplantılara. Ankara'da geçen yıl yapılan **Türk Dili Kongresi**'ne de katıldım. Konya'da düzenlenen **1. Uluslararası Türk Halk Edebiyatı Kongresi**'ne de katılmış, değişik bir bildiri de sunmuştum. Çekoslovak ve Türk halk edebiyatındaki benzer motifler üzerine bir araştırmaydı. Bu masalsı konulardan biri ile bir yazarımız bir roman yazdı. Türkler için çok ilginç olabilir. Çünkü romanın baş kahramanları Ömer ve Fatma. Olay Osmanlı döneminde geçiyor. Bir derebeyi Fatma'yı esir olarak tutmaktadır. Nişanlısı Ömer onu her yerde arıyor ve sonunda buluyor. Fakat derebeyi Fatma'yı vermek istememekteydi. Aklına bir fikir gelir. İçinde oturdukları hisar, büyük bir kayalığın üstünde durmaktadır ve su büyük güçlüklerle gelmektedir. Derebeyi Ömer'e bu kayalıktan suyu geçirirse Fatma'yı alabileceğini söyler. Ömer uzun yıllar uğraşır ve derin bir kuyu kazarak kayayı deler ve suyu geçirir, Fatma'ya kavuşur.

■ Ferhat ile Şirin'in öyküsüne benziyor.

□ Evet evet, Ferhat ile Şirin'le benzer özellikler taşıyor. Bu gelişimde katıldığım toplantı ise Eskişehir'deydi. **4. Türk Halk Edebiyatı ve Yunus Emre Semineri.** Ben **Pir Sultan Abdal** hakkında bir konuşma yaptım. Bu konuşmam genel olarak hazırlanmış bir çalışmaydı. Son zamanlarda yayımlanan iki önemli halk edebiyatı çalışması da Pir Sultan Abdal üzerineydi. Biri **İbrahim Aslanoğlu** diğeri ise **Asım Bezirci**'nin. İkisi de daha önceleri **Pertev Naili Boratav**'ın ortaya attığı bir soruya değişik yanıtlar veriyorlardı. Soru; "acaba kaç Pir

HAZİRANDAEKİLENTOHUMLAR

16 Haziran 1974 siyasi çıkışının yıldönümünde

"SİYASİ ÖRGÜT" ve ÜNİVERSİTELİ GENÇLİK

1970 yılının 15-16 Haziran'ndan beri Haziran ayı, işçi sınıfı ile kader birliği etmiş her kesimin ve her insanın Türkiye işçi sınıfının durumunu sorguladıkları ve sınıfla ilişkilerini gözden geçirdikleri bir dönüm noktası olmuştur.

Müthiş bir ciddiyetle (!) yürütülen tartışmalara rağmen, ne sendikal önderlik alanında ne de birleşik siyasi önderlik alanında on yıllardır biriken özlemleri asgari anlamda bile karşılayan somut gelişmeler bir türlü olmuyor.

Yaşar Yiğit

Geçenlerde bir arkadaş, bir grup üniversite öğrencisinin safiyane niyetlerle "siyasi örgüt kurma" çabasına giriştiklerini, aralarına sızan bir muhbirin ihbarı üzerine bu faaliyetlerinden ötürü gözaltına alındıklarını üzülerek anlatıyordu.

Çözümlemesi ise basitti: Üniversiteli, bilimsel kitaplarda okuduğu evrensel doğruları gerçek hayatta görmek istiyor, göremeyince de kendisi yaratmak ve denemek, teori ile pratik arasındaki uçurumu kendince kapatmak istiyordu.

Olayın düşündürücü yanı, ise 1989 yılında üniversiteli geçlik alanında siyasi örgütlenmeye duyulan açlığı trajik boyutlarda sergilemesi...

12 Mart faşist darbesi, Haziran eyleminde olmayan şeyi yani siyasi önderlik boşluğunu çok çıplak biçimde ortaya koydu.

Sanki tarih hiç yaşanmamışçasına tekerrür ediyor ve üniversiteli gençler, umut ve özlemlerini gerçeğe dönüştürmek üzere yine "başlarının çaresine bakma' psikolojisiyle davranıyorlar. Buna sorumsuzluk denebilir mi? Bu "sorumsuzluğun" sorumlusu üniversiteli gençler mi? Hiç sanmıyorum. Çünkü, kitaplarda yazılan evrensel doğruları, tarihsel gerçeklerimizi ve günümüzün gereklerini ciddiye almayanlar öğrenciler değil, her halde o çok saygın evrensel ünvanları taşıdığını gururla ifade eden siyasilerimiz olmalıdır.

1970 yılının 15-16 Haziran'ından beri Haziran ayı, işçi sınıfı ile kader birliği etmiş her kesimin ve her insanın Türkiye işçi sınıfının durumunu sorguladıkları ve sınıfla ilişkilerini gözden geçirdikleri bir dönüm noktası olmuştur. Yazının başında andığım olay, bu yeniden bir değerlendirme ihtiyacının ne kadar yakıcı olduğunun çarpıcı bir göstergesi.

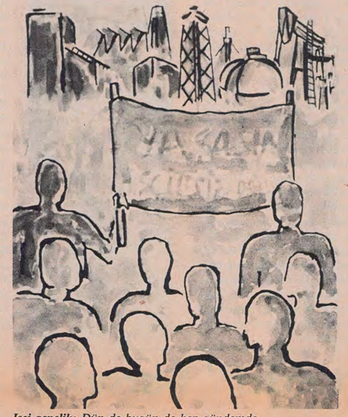

İşçi gençlik: Dün de bugün de hep gündemde.

Ne ki işçi sınıfı ve onun siyasi hareketi ile öğrenci-gençliğin ilişkilerinin çok yönlü ele alınması kapsamlı bir incelemenin konusu olabilir. Amacım, bu görevi bu yazıda ele almak değil, daha çok, çarpıcı bulduğum birkaç noktayı sesli düşünmek ve 89 yılı 15-16 Haziranın özgünlüğünü yakalayabilmektir.

Geçmiş zamanın ölçüleri içinde, sendikal ve siyasal yaşamımız da adeta bir deprem etkisi yaratan 15-16 Haziran Büyük İşçi Direnişi'nin ayında yüz binlerce işçinin "AÇIZ" diye bağırarak sokaklara dökülmeleri ve şimdiye kadar hiç denenmemiş yaratıcı eylem biçimleriyle ülke çapında bir işçi rüzgarı estirmeleri, 12 Mart ve 12 Eylül fırtınalarına rağmen, Haziran'da ekilen tohumların "kesilen sakalın daha gür çıkması" misali yeniden çiçeklendiğinin müjdesi olarak değerlendirilebilirler.

Gerçekten de her iki eylemde, Türkiye işçi sınıfının kendine özgü yaratıcılık ve cesaretle tarih denilen sahnenin önüne fırlayışının umut, heyecan ve sevinç verici örnekleri.

Haziran direnişi, işçi sınıfının 12 Mart'ın önüninde kendi sendikası DİSK'e kıskançlıkla sahip çıkışının ve ileri seviyede ki politizasyonunun **doruğunu** ifade ediyordu. Yine eylem, TİP'in ve DİSK'in varlığına rağmen "Türkiye'de işçi sınıfı var mı yok mu,öncü mü değil mi?" biçimindeki **masabaşı** tartışması yapan bir çok sol çevreyi hazırlıksız yakaladı ve tartışmanın anlamsız, spekülatif yanını açığa çıkarttı. Sadece iki gün süren ve volkanik bir patlamayı andıran Haziran direnişi, sol hareket üzerinde öylesine derin bir etki yarattı ki, herkes kendince dersler çıkarttı, yeni şeyler öğrendi. Sınıfın siyasi önderliğine soyunanlar ise, siyasi perspektiflerini gözden geçirerek yeni stratejiler çizdiler ve **neyi yapmak** ile sorumlu olduklarını bir kez daha açık seçik belirlediler. İşte 1974 yılında TSİP'in kuruluşu bu tarihi eylemin dersleri ve çok güçlü etkisi altında gerçekleşti.

15-16 Haziran'dan 8 ay sonra meydana gelen 12 Mart faşist darbesi Haziran eyleminde olmayan şeyi, yani siyasi önderlik boşluğunu çok çıplak biçimde ortaya koydu. Haziran eylemi sınıfın **potansiyel** gücünü yansıtırken, 12 Mart müdahelesi de sınıfın **siyasi** güçsüzlüğünü ele veriyordu. Zamanın tek işçi partisinin, TİP'in, 12 Mart'ta sadece hukuken değil **fiilen** de kapanması, işçi sınıfının darbe karşısındaki siyasi aczini acı biçimde ortaya seriyordu. Bu çarpıcı eksiklik de "kitaplarda yazılanlar"a aykırı idi ve mutlaka giderilmesi gerekiyordu. 74 siyasi çıkışına uzanan pratik hazırlıklar, "kitaplarda yazılanları" gerceğe dönüştürmek azmiyle zor koşullar altında heyecanla başlatıldı.

Biliyorum bugünün somutluğunu bütün yoğunluğu ve stresleri ile yaşayan her üniversiteli "d"nün gerçekleri"ni çok anlamlı bulmayabilir. Hatta küçümseyen bir eda ile dalga bile geçebilir. Varsın geçsin. Yaşının dinamizmi gereği genç insan hep geleceğe bakar, "dünün gerçekleri" onun için genellikle hep cansıkıcı şeyler olarak görünür. Bir genç, bir üniversiteli için bunlar izahı mümkün, anlaşılır davranışlardır. Ama bir sosyalist siyasetçi için asla! Çocukluk çağımızın gelişim problemlerinden kaçarak kendi asli kimliğimizi biçimlendirme çabamızın olumlu sonuç vermeyeceği herkesçe malum değil mi? Öyleyse geçmişe yönelik bu kayıtsızlık niye?

Şayet bu kayıtsızlığı kırabilseydik tıpkı 15-16 Haziran'da olduğu gibi Nisan ayında patlayan işçi eylemleri yine herkesi hazırlıksız yakalamazdı. 12 Eylül'ün kan, zulüm, korku ve yalanla 9 yıldır betonlaştırdığı ölü toprağını süpürmeye başlayan işçi sınıfımız, sadece egemen sınıflara meydan okumak ile yetinmiyor. Aynı zamanda kendi siyasi önderlerine potansiyel olarak "ben hazırım" diyor.

Üniversiteli, bilimsel kitaplardan okuduğu evrensel doğruları gerçek hayatta da görmek istiyor.

Evet, ne yazık ki yine "İşçiler yürüyor-Sosyalistler tartışıyor". Değişiklik sınıfın kendisi yerine siyasal öncüsünün tartışılıyor olması. Üstelik birleşik partiyi yaratmayı hedefleyen taraflar, tartışmayı sonuçlandırmak ne kelime, Nisan eylemlerinin derslerini bile tartışmış değiller. Gerçekten de, üniversiteli aydın gençler için anlaşılması zor bir garip durum var ortada. Müthiş bir ciddiyetle (!) yürütülen tartışmalara rağmen, ne sendikal önderlik alanında ne de birleşik siyasi önderlik alanında on yıllardır biriken özlemleri asgari anlamda bile karşılayan somut gelişmeler bir türlü olmuyor. Sağduyu, basiret, planlama denilen şeyler sanki yitip gitmiş. "Her koyun kendi bacağından asılır" misali bir çok grup "kendi doğrularına asılmak"da akıl almaz bir bencillik sergiliyor.

Hayatları Allah'a emanet.

15-16 Haziranı geçici bir şimşek çakması olarak görenler, "İşçi sınıfına selam-Yoluna devam" diyenler aslında sınıfa bir hayli yabancı siyasal akımlar değil midir?

Bu soruyu sormanın tam zamanıdır sanırım. Çünkü sorunun yanıtı, 89 Türkiye'sinde gençlerin en azından neyi yapıp yapmayacağını, neyi tercih edip etmiyeceğini belirleyecektir.

Yaşıyor olmanın ölçütleri

E.Engin Ertaş

Üretkenlik, yaşıyor olmanın en önemli kanıtıdır. İş üretmek bilgi üretmek vb. verimlilikler, yaşıyor olmamızın önemli kanıtı olduğu gibi, nasıl yaşıyor olduğumuzun da yanıtını içermelidir. Düzenin düzeneğini irdelemek, onu sarsıcı sorular ve politikalar üretmek ve gündemi emekçilerden yana belirlemek ne güzel bir üretim, ne güzel bir varoluma demektir.

Türkiye'de işçi sınıfı hareketinde olsun, öğrenci hareketinde olsun, gündem, uzun yıllardan beri hep burjuvazi tarafından belirlenmiş, ilerici-demokratik kesim buna karşı tavır belirlemeye çalışmıştır. Bu, elbette ki geriden takiptir. Bunun çeşitli nedenleri var:

1- Sosyalist hareketin Türkiye gündemini belirleyecek yetkinliği ve gücü yoktur.

2- Koşullara göre ortak noktalarda birleşilmesi gerekirken, ayrım noktaları ön planda çıkarılmıştır.

3- Sınıf sorunu, akademik-demokratik sorunla karıştırılmış, bu durum ortak politika üretmeyi, ortak eylem gerçekleştirmeyi engellemiştir.

4- Bireyler veya kesimler, kendi konumlarını iyi değerlendirememiş, gücünü hesaplayamamış, başkasının veya başka kesimin adına iş yapmaya kalkışmış, kendi sorununda kaçmış, bu alanlar boş bırakılmıştır.

5- Kitlenin ortak olarak yapmış olduğu eylemler daha sonra bir grup tarafından üstlenilmeye çalışılmış, bu da ortak harekete darbe vurmuştur.

6- Mücadele biçimleri mutlaklaştırılmıştır.

Bu kavgada ölenlere taşlar az gelir anıt diye.

Sosyalist amaçlı düşünme, sosyalizmi yaratma yolundaki mücadelemizin zaman dilimi olan yetmiş yılın pratiğinden hareket etmelidir.

Sayılan tüm bu sebepler, gerçekten içinde yaşadığımız bu koşullarda hâlâ geçerliliğini sürdürüyor. Özellikle mücadele biçimlerinin mutlaklaştırılması çok sakat bir tutumdur. Diyalektik anlayışı kavramış olan insanların, kendilerini kalıplar arasına sokması nasıl bir şey, anlamak zor. Kendimize de bilimsel kuşkuyla bakmamız gerekiyor. Yoksa işgüzarlık mı yapıyoruz? Biz ki gelişimden ve değişimden yanayız, biz ki, koşulları, halihazır pratiği değerlendirmeye ve burdan hareket etme gereğine inanırız, nasıl oluyor da mücadele biçimlerimiz de gelişmiyor, değişmiyor koşullara göre.

Değişimin değerleri, değerlerin değişimidir. Bu temel ilkeden hareketle, değişimin değer olmasına ve değerlerin de yeniden değişmesine özneliğimizi katmalıyız. Öznelin belirleyiciliği, nesnelle boy ölçüşemez. Ölçüşmesi de yanlıştır zaten. Ama yaşanan sürecin olumlanmasında, süreci yaşayan öznelin rolü olabilmektedir. Bu anlamda kendine sosyalist diyen herkesin, bulunduğu koşulları olumlamaya çalışması gerekir. Bu, sosyalizm mücadelesinin olumlanmasından başka birşey değildir. Yarınki konumumuzun, bugünkü konumumuzda yaptıklarımızın eseri olacağı gerçeğinin sürekli akılda tutulması, bizi toplumsal sorumluluk duymaya zorlayacaktır. Bu ise harekete ivme kazandırır. Bu zorunluluk, yani sorumluluk duyma zorunluluğu, bizim, topluma ve kendimize saygımızın da gereğidir. Çünkü sosyalizmi bir yaşam biçimi olarak algılıyorsak, bunu yaşama gereği, kendimize olan sorumluluğumuzu, yaşamak için de bu ilişkilerin -sosyalist ilişkilerin- yaşandığı bir toplumun olması zorunluluğu, topluma olan sorumluluğumuzu oluşturur. Bireysel çıkışın, toplumsal varoluşla bütünleşmesi, hareketimizin en sağlam yanını oluşturmaktadır.

Bu anlamda herkesin, yaşanan sürecin olumlanmasının onu yaşayanların bir sorumluluğu olduğu gerçeğinden hareket etmesi gerekmektedir. Yaşıyor olmamızın bir kanıtı, yaşamımızın ise tümü olmalıdır bu anlayış. Gündemimizde var olan ortak hareketler, birlik sorunları, işçilerin varolma çabası, hep bu anlayışa bağlı. Özellikle son iki yılın sonuçlanamayan birlik sorununda taraflar, bu yaşanan süreci ne şekilde olumladıklarını bilmem kendilerine soruyorlar mı? Güzellik, emek gerektirir. Düşünsel güzellik de düşünsel emek sorunudur. Böyle bir güzellik, kuşkusuz biraz da birlik olayıdır. O halde biraz daha fazla düşünmek, biraz daha fazla emek gerekiyor. Rasyonalistlerinki gibi olmasın ama. Masabaşı hareketli bir düşünme işimize yaramaz. Sosyalist amaçlı düşünme, sosyalizmi yaratma yolundaki mücadelemizin zaman dilimi olan yetmiş yılın pratiğinden hareket etmelidir. Bugünün emekçilerden yana olumlanması, yaşanacak sürece basamak olacaktır, İşte tam da bu, gündemin belirlenmesine el koymaktır.

Türkiye işçi sınıfı, tarihinin en kararlı, en kitlesel ve görkemli hareketini yaparken işte bu süreci güzelleştiriyor kendinden yana. Bugünün koşullarında onurunu koruyarak kavgaya kahramanca gidenler, tarihin ve o tarihi yaşayanların kalbine kazılacaktır. Bu kavgada ölenlere taşlar az gelir anıt diye. Kalpte yaşanan acıların destanını ancak yine kalpler taşıyabilir.

Hareket, Türkiye gündemini eline aldı. Hem de sınıfsal temelli olarak. Bu, kendi için de bir devrimdir işçi sınıfının. Pratiğin, bu görkemini gören ve tarihin sorumluluğunu omuzlarında taşıyan işçi sınıfının öncülerine de aynı katılım düşüyor. Bu süreç bizim sürecimiz. Bu gündemi de biz belirleyelim, bizim olsun demeliler. Güçlerin birliği, hem teorinin olgunluğunu, hem de pratiğin sürekliliğini ve sonucu getirecektir.

Gaspedilmek istenen haklarını korumak için mücadele ettiler.

15-16 Haziran'dan günümüze

Türkiye bir 15-16 Haziran'ı daha bir üst boyutta yaşayacaktır.

Egemen güçler ve emperyalizm 70'de gerçekleştirmek istediği sürecin doruğunu 89'da yaşıyor. Özlemleri olan faşist rejim temel kurumlarıyla ve yapılanmasıyla ülkedeki siyasi yapıyı karakterize ediyor.

Güven Pektaş

Ülkemiz tarihinde tek olması nedeniyle, 15-16 Haziran olayları her yıldönümünde yeniden ve yeniden ele alınıp yeni değerlendirme ve sonuçların çıkarılmasındaki yerini korumaya devam edecek.

Bizce değerlendirmelerde yapılabilecek hataların başında 15-16 Haziranı tek başına sadece bir işçi direnişi olarak ele almak, o dönem Türkiye'sini ve siyasi güç dengelerini değerlendirmenin dışında bırakmaktır.

15-16 HAZİRANI DOĞURAN SÜREÇ

Yakın tarihimizdeki olayların başında kuşkusuz 27 Mayıs darbesi gelir. Ordunun orta ve alt kademelerinin iktidarı ele almasıyla başlayan ve 1961 Anayasası'yla sonuçlanan bu evre ülkedeki birçok gelişmenin de kaynağı durumundadır. Ülkede esmeye başlayan görece demokratik hava toplumun ilerici dinamiklerini harekete geçirmiş, geleneksel ideolojik çerçeve ve kurumlar bu dönemde muhalif (ilerici, demokrat, sosyalist) güçlerce sarsılmaya başlamıştır. Sol düşüncenin yaygınlaşması ve örgütlenme olanağı bulması, anti-emperyalist ve anti-kapitalist muhalefetin kan ve can kazanması, işçi hareketinin geleneksel düşünceden sıyrılarak sınıf bilinçli bir harekete dönüşmesi ve kendine uygun siyasi, ekonomik kurumlarını oluşturması herşeye rağmen cılız kalmakta devam eden ve gelişimi için istikrarı koruyamayan egemen çevreleri kendi çözümlerini gerçekleştirmeye zorluyordu. Nitekim Demirel hükümeti bu doğrultudaki bir senaryoyu uygulamaya sokmuş, 1961 anayasasından başlayarak, toplumsal ilişki ve güç dengelerini sermaye çevrelerinin ve emperyalist ülkelerin istekleri doğrultusunda biçimlendirmeye çalışmıştır. Toplumun dinamik yapısının azar azar kısıtlamalarla söndürülemeyeceğinin farkına varan egemen çevreler 1968 yılından itibaren daha radikal çözümleri tartışmaya, uygulanabilme olanaklarını denemeye başlamışlardır. O dönem revaçta olan çözüm Faşist bir rejimdir. ABD'ce önerilen "Yahya Han" formülü bu arayışına belli başlı ürünüdür.

Egemen güçlerin ve Türk-İş'in planları ilk fırsatta DİSK'in kapatılması amacıyla yapılıyordu.

Ancak sınıfsal ve toplumsal güç dengeleri böylesi çözümleri kabul edecek durumda değildir. Egemen çevreler toplumun belirleyici gücü olmaya başlayan işçi sınıfını ve onun devrimci sendikasını dize getirerek böylesi bir çözümü gerçekleştirebileceklerinin de farkındadırlar.

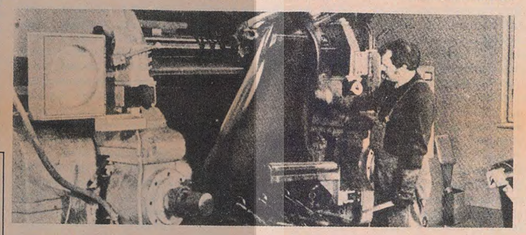

DİSK'İN KAPATILMAK İSTENMESİ VE OLAYLAR

13 Şubat 1967 yılına kadar Türkiye'de tek sendika egemenliği vardır. 1952 yılında kurulan Türk-İş, egemen güçlerin istekleri doğrultusunda sınıflar ve partiler üstü devlet sendikacılığı yapıyordu. DİSK'in kurulmasıyla sendika tekeli de kırılmıştı. DİSK'in sınıf ve kitle sendikacılığı temelinde devrimci bir anlayışla hareket etmesi egemen güçlerin ekonomik ve siyasi temsilcilerini tehdit ediyordu.

Kurulduğu günden bu yana sürekli büyüyen DİSK, mücadeleci tavrıyla Türk-İş'ten daha yüksek anlaşmalar yapıyor, ilkeleriyle de işçilerin odağına giriyordu. Egemen güçlerin ve Türk-İş'in planları ilk fırsatta DİSK'in kapatılması amacıyla yapılıyordu.

Burjuvazi böyle fırsatı 1970 yılında yakaladığını sandı. Sendikal faaliyetleri düzenleyen 274-275 sayılı yasalarda yapılması düşünülen düzenlemeler bir yasa tasarısında ele alınarak meclise sevk edilmişti. Tasarıyı hükümet ve Türk-İş ortaklaşa hazırlamıştı. Tasarı sendikaların yetkili kılınması, konfederasyon kurulması ve işçi ile sendikası arasında ilişkilerin düzenlenmesi konusunda sınırlandırılmalar ile doluydu. Özellikle tasarının 9. maddesi DİSK'in işlevsizleştirilerek kapatılması amacını güdüyordu.

Yasal "düzenlemeyi" gerçekleştirmekte kararlı olan hükümet ve sermaye çevreleri hiçbir uyarıyı dinlemiyorlar, bildiklerini okumaya devam ediyorlardı. Türk-iş ise geleceğini bu düzenlemeye bağlamış görünüyordu. Nitekim Erzurum'da yapılan Türk-iş kongresinde hükümet ve Türk-iş düşünce birliği içinde olduklarını ifade ediyorlardı.

DİSK yöneticileri yasa hazırlığını haber aldıkları ilk günden beri üyelerini ve kamuoyunu aydınlatan, hükümeti uyaran çalışmalar içine girdi. Tasarıyı eleştirdi ve buoldu bittiye göz yummayacağını, girişimin engellenmesi için tüm meşru yolları kullanacağını açıkladı. DİSK'in dışında, aydınlar öğretim üyeleri ve diğer halk güçleri de yasayı anti-demokratik bulduklarını ve bu düzenlemeden vazgeçilmesi gereğini açıklıdılar.

15-16 HAZİRAN GÜNLERİ

Tasarının yasallaşmasının an meselesi olduğunun anlaşılmasıyla birlikte işçi sınıfının kararlılığı da üst noktaya ulaştı. 15 Haziran günü İstanbul işçileri Taksim'de bir miting yapılması amacıyla işlerini bıraktılar. Topkapı'dan, Levent'ten, Cibali'den, Bakırköy'den Kadıköy'den ve Gebze'den hareketlenen işçiler yürüyüşe geçtiler. İşçilerden böylesi bir tepki beklemeyen iktidar tam bir bozgun moraliyle işçilerin karşısına jandarma ve polisi dikti. Ancak önlemler sonuç vermedi. Sınıf kendini dinlemeyenleri hiç dinlemiyordu. Yer yer küçük çatışmalar olmasına rağmen işçiler disiplin içinde kimsenin malına ve canına zarar vermeden barikatları aşıyordu. Köprüleri açarak, ulaşımı engelleyerek yürüyüşü durdurmaya çalışan iktidar güçleri çaresizlik içindeydiler.

Olaylar ikinci gününde İzmit ve çevre illere de sıçradı. Direnişin İstanbul'la sınırlı kalmayacağını ve önlemlerin yetersizliğini gören iktidar ve ordu yeni yöntemler aramaya koyuldu. Ankara'da da işçiler işi bırakıyordu, öğrenciler direnişçilerle kolkolaydı. Sadece ilkgün 119 fabrikadan 70.000 işçi direnişe katılmıştı. Bu sayı ertesi gün çevre illerle birlikte 100.000'i aşmıştı.

Hükümet bu durum karşısında sıkıyönetim ilan etti. Yaygınlaşan direnişin önünü bu türlü kesmeye çalıştı. Ancak şalterler yine inik kaldı. İşçilerin rahatsızlığı dinmedi.

Erzurum Kongresi'nde hükümet ve Türk-İş düşünce birliği içinde olduklarını ifade ediyorlardı.

Sıkıyönetim ilanı kamuoyu tarafından tepkiyle karşılandı. Uygulama Anayasa hükümlerini ihlal eder nitelikteydi. Savaş zamanlarında sözkonusu olabilecek uygulamanın işçilere karşı ilan edilmesi iktidarın olayları nasıl algıladığının da bir ölçütüydü.

Sıkıyönetim ilanıyla birlikte egemen çevrelerin saldırıları daha geniş çevrelere sıçradı. TİP binalarına saldırıldı,aramalar yapıldı. Öğrenci dernekleri basıldı. Demokrat ve solcu bilinen yüzlerce insan gözaltına alınarak pekçoğu tutuklandı. Egemen güçler işçi sınıfının ve müttefiklerinin gücü karşısında geri çekilmek zorunda kaldılar. Türkiyeli halkgüçleri burjuvazinin rejimi faşistleştirme çabalarını kısa bir dönem için de olsa geri püskürttüler.

15-16 HAZİRAN'IN ANLAMI

Yazımızın girişinde de değindiğimiz gibi egemen güçler 1960 darbesiyle sarsıntıya uğrayan insiyatiflerini 1963'ten itibaren yeniden tahkim etme olanağı buldular. Diğer yandan ilerici ve sosyalist güçlerde gelişiyor, anti emperyalist, anti-kapitalist mücadeleyi halkgüçlerinin gündemine sokuyorlardı. Bu bakışla 1970 olaylarının burjuvazi ve sol güçler açısından anlamı büyüktür.

Burjuvazi 15-16 Haziran önlemlerini rejimi faşistleştirmede bir uğrak olarak değerlendirmiştir. Projenin önündeki en büyük engelin işçi sınıfının nitelikçe değişmekte olduğu olgusunu saptayan sermaye çevreleri ve emperyalizm yukarıda anlattığımız yasa tasarısıyla sınıfın gücünü sınırlamadan amaçlarını kolayca gerçekleştiremeyeceklerini anlamışlardır. 12 Mart faşizminde de egemen güçler 15 - 16 Haziran olaylarından çıkardığı dersler önemli yer tutar. 12 Eylül faşizmi aynı zamanda egemen güçlerin 1970'lerdeki girişiminin amacı ve sonucudur. 70'te 72'de DİSK'i kapatmayan, sol güçleri ezemeyen 61 Anayasasını ortadan kaldıramayan, toplumu depolitize edemeyenler amaçlarına 12 Eylül faşizmiyle varmışlardır.

Saatlerce süren polisle çatışma, işçileri yıldırmadı.

Sosyalist güçlerin 15-16 Haziranı değerlendirmelerine ve olaylardan etkilenmesine gelince: Genel bir değerlendirmeyle olaylar "kendiliğinden" olarak değerlendirilmiştir. Ekonomik karakteri ön planda olan olaylar hazırlanışı açısından da böyle nitelenmiştir. Ancak direnişin hazırlanmasındaki sol insiyatif ve güçbirliği de göz ardı edilmemiştir. Sendikal hak ve özgürlüklerini korumayı amaçlayan olaylar aynı zamanda sol içindeki bir tartışmaya "öncülük" tartışmasına da son verir niteliktedir. Gençliği veya diğer halk tabakalarını demokrasi ve sosyalizm mücadelesinin öncüsü olarak niteleyen sol, Türkiye gerçeğinin nerde olduğunu görebilme olanağı bulmuştur.

Olayların altını çizdiği başka bir gerçek ise eylem ve güçbirliğinin burjuvaziyi alt etmedeki zorunluluğudur.

1970 DEN 1989 A

Egemen güçler ve emperyalizm 70'de gerçekleştirmek istediği sürecin doruğunu 89 da yaşıyor. Özlemleri olan faşist rejim temel kurumlarıyla ve yapılanmasıyla ülkedeki siyasi yapıyı karakterize ediyor.

İşçi sınıfı ve sosyalist güçler ise 70'lerdeki performanslarının oldukça uzağındalar. DİSK'in fiili olarak kapatılmış olduğu, sosyalist parti ve hareketlerin yasal çalışma olanaklarından uzak tutulduğu şu ortamda yeni bir 15-16 Haziran pek de mümkün değil. Ancak söylemek istediğimiz kosullardan karamsarlık duyduğumuz şeklinde ele alınmamalı. Türkiye yeni bir 15-16 Haziranı daha bir üst boyutta yaşayacaktır. Bunun işaretlerini son işçi eylemleriyle almış durumdayız. Türkiye 'kendiliğinden" olmayan bir 15-16 Hazirana gebedir. Doğumun gerçekleşmesi ve sancısız olabilmesi ise Lenin'in deyimi ile "üçüncü döneme son verilmesi" ile mümkün olabilecektir. Lenin bu sözlerle kargaşa ortamına son verilerek, örgütlenmenin sağlanmasını hedefliyordu. Bu sözlerin anlamı Türkiye gerçeğinde sendikal ve siyasal örgütlülüğün gerçekleştirilmesidir.

Burjuvazi 15-16 Haziran önlemlerini rejimi faşistleştirmede bir uğrak olarak değerlendirmiştir.

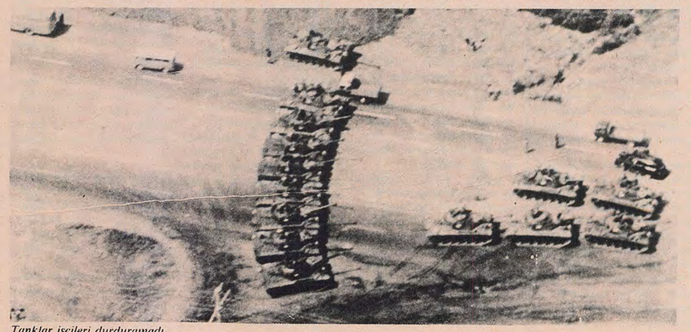

Tanklar işçileri durduramadı.

İşçi sınıfının mücadelesini hızlandıracak olan sendikal birlige ve birleşik işçi sınıfı partisine herzaman olduğu gibi bugün de ekmek ve su gibi muhtacız.